

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÅRSSKRIFT

FRA

ORDRUP HØJERE ALMENSKOLE

1903—1904

STEGE

L. M. TOMMERUPS BOGTRYKKERI
1904

ÅRSSKRIFT

FRA

ORDRUP HØJERE ALMENSKOLE

FOR

1903—1904

STEGE

L. M. TOMMERUPS BOGTRYKKERI
1904

Fællesskole for drenge og piger

Et åstedsmøde

1

Når jeg ser ud over skolelivet i den sidste tid og for et øjeblik tænker mig som tilskuer istedet for som deltager, så føler jeg mig som stående i et hav af bevægelser. Hvor mange skolemøder og lærermøder har der ikke været holdt med foredrag og diskussioner om snart alle mulige emner vedrørende skolen; og hvem kan tælle de mængder af skrivelser, der er udsendt *til* skolerne og *fra* skolerne; og rundt omkring sidder interesserede lærere og skriver pædagogiske lærebøger for mellemskolen snart i alle mulige fag — der går neppe nogen dag, uden postbudet bringer nye skolebøger ind ad døren til os. Vi lærere er ligesom med et slag blevet pædagoger allesammen; for ikke så farlig lang tid siden anså man os for jævne, skikkelige, almindelige, tildels ret konservative, slidere, der ikke stillede så meget højt og heller ikke blev sat så meget højt; men nu er vi lidt efter lidt blevet revolutionsmænd og mere eller mindre geniale pædagoger med syner og ideer over en lav sko; vi er ikke blot hjemme i vore videnskaber, men også således hjemme i børnenes sind, at vi kan finde vej med alle vore ladninger igennem de hidtil mer eller mindre uvejsomme laby-

rinter, der fører fra de vidende lærere ind til de ikke vidende børn.

Og inden vi nåede så vidt og fik at mærke, at også vi kan være vejbydere, der kan hugge os ind gennem bjerge af fordomme, vanskeligere at lægge tunnel igennem end for ingeniører at hugge sig igennem St. Gotthard, — og inden vi nåede så vidt, at vi mærkede, også vi har vinger, som kan bære os op til høje egne, hvorfra der er de lange udsyn over livets veje — over dem, der er, og over dem, der skal komme, — ja inden vi nåede så vidt, levede vi i en underlig dæmringstid, som man gør, når man aner, der er en ny tid i frembrud; sjælen føler, den skal rive sig løs fra noget, den hidtil har levet så trygt i, men er endnu ikke klar paa vejen, på midlerne, på sine egne kræfter og på samfundets bæreevne; den forstår endnu ikke sig selv; hvor kan den så vente at blive forstået af andre; og uden det nås der jo ikke noget; een svale gør ingen sommer.

Ja det var en underlig tid. Indtil det efterhånden viste sig, at landet over sad de mange enkelte med samme uro, samme længsel, samme kildren i vingerne og med øjnene vendt i samme retning. Og så en dag fandt vi hinanden, kunde begynde at snakke sammen om tingene, indtil endelig trækfugleskarerne lettede; nu vidste de, hvad de skulde.

Jeg kommer under dette uvilkårligt til at tænke på et billede, Aleksander Kielland har tegnet os med ord i en af sine bøger. Der kunde stå som overskrift over det billede: *Foråret drager til norden.* — Vi er nede i Ægypten. „Langs op efter Nilen sad tæt af

fugle og stogte i den gloende sol. De pillede og ordnede fjerene, slog et par slag for at prøve vingerne, snappede dovent en orm eller et firben, hvoraf det mylrede i sumpen.“

Og vi ser videre, hvordan „talløse flokke af grågæs og svaner svømmede om i de åbne steder mellem sivene indover de vidtstrakte sumpe. Hejrer og storke ragede op hist og her; sammenkrøbne stod de på eet ben og hang med næbbet; de kedede sig noget ganske forskrækkeligt.“

Vi ser alle slags snæpper og vandfugle, viber, brushaner, ringgæs, vandhøns, vagtler, svaler — ja lige til den simple stær —, alle er de så inderlig utilpas; sådan som man er, når længslen efter det nye liv begynder at vågne og til en begyndelse viser sig i utilfredshed med alt det, man for øjeblikket står midt i; men endnu er længslen ikke bleven stærk nok til at vise vej og spænde vingerne ud til flugt.

Sådan er det i menneskelivet, når længslen stunder mod nyt land, men inden man endnu er klar; tiden er endnu ikke kommet, man føler sig så underlig, så utilpas, så urolig; uroen stiger, utilfredsheden vokser. Men hvor bærer det hen?

„Da fløj en liden grå fugl lige op i luften, stod stille deroppe et øjeblik og slog uhyre hurtigt med vingerne, mens den kvidrede en kort stump; derpå dalede den ned igen og skjulte sig i græsset.“

„Hele fugleskaren havde løftet hovedet og lyttede. Og så blev der en snadren og kvidren og en urolig mudder i hver en krog. Unge lapsede viber fløj op og gjorde rundkast i luften for at vise, hvor godt de fløj.“

Alle havde straks kendt lærken på lyden; nu var rejsetiden inde.

Så lettede efterhånden alle trækfuglene.

Sådan er det også gået med os. Og nu er uroen ved at omsættes i handling. De mange små spredte tilløb er blevet til en stor strøm af mennesketanker, nogle: brede, store, stærke; andre: flagrende og lette; alle: samme vej.

Vort lands nye skole er endnu ingen virkelighed. Men der flyver så mange tanker imellem himmel og jord; og med dem flyver der mange levende menneskesjæle frem mod det samme mål, flyver med forår under vingerne til Danmarks ungdom. Om de vil vinde frem, ved jeg ikke; fuglene holder sammen på den lange rejse, menneskene holder ikke altid sammen; fuglen fristes ikke til at vige af fra vejen, den har

„en viser i brystet,
der fører den sikkert
selv i det dunkleste natmulm
over det ukendte hav
til de fjærne strande,
hvortil dens higen driver den;*)

men menneskene fristes tit så hårdelig til at vige af fra vejen; der er så meget, der undervejs kan lokke dem ud af sporet og bringe dem til at glemme det ene store mål over de mange små tillokkelser; bl. a. kommer der fristelser fra det samfund, de nye tanker skal komme til gode; for vi kan — på en enkelt lykkelig undtagelse nær — ikke med sandhed sige, at de danske skoler — særlig ikke de højere — har haft dybe rødder i det danske folk; nej, skolen og folket har stået

*) Carsten Hauch

— og står — ret kendelig udenfor hinanden; og forandringerne er kommet mere ude fra end inde fra, mere fra videnskabsmændene og fra statsmagten, end fra hjemmene.

Nu kan det vel siges uden overdrivelse, at vort folks kraft og lykke i den tid, vi nu går ind i, i betydelig grad er afhængig af, hvordan den nye skole bliver. Men hvordan den skal blive, afhænger atter i ikke ringe grad af den forståelse og tilslutning, de danske hjem giver den. Derfor går der meget tabt, om ikke alle, der kan, hjælper til at få de nye tanker frelst hjem; og vi skal vide, at blandt de nye tanker er der nogle, der bunder så dybt i personlighedens inderste liv, at det fører tab af liv med sig, om de bliver borte på vejen.

2

Jeg kan ganske bestemt sige, hvad de nye skoletanker stiler imod; jeg kan udtrykke det med et eneste ord; de stiler mod et *åstedsmøde*, d. v. s.: Det, vore børn skal ledes hen til og komme i forhold til, det skal de i alle tilfælde, hvor det er gør ligt, møde *på selve stedet, hvor det „er“*; skolestuen kan så være god til samtaler, overvejelser, læsning om det, de har mødt „*på stedet*“, men *skolestuen er ikke mere det eneste sted, hvor der læres noget*.

Vi kan f. eks. se på *botanikundervisningen*.

Børnene skal lære *planterne* at kende ved at føres ud til dem, hvor de vokser; der skal de se spiringen, se blomsterne udfolde sig og frugten blive til; de skal *til åstedsmøde*, de skal møde *å* — d. v. s: *på* — selve

stedet, hvor planterne er; skolestuen skal altså flyttes ud til skov og mark, haver og grøftekanter, moser og enge.

Enkelte tvivlere vil vel sige, at dette er skønne tanker, men de kan aldrig blive til virkelighed; for skolerne — i hvert fald de højere — ligger jo som regel ikke ude i naturen, så undervisningen nemt kan lægges der ud. — Jeg svarer: Betydelig mere, end der hidtil er gjort, vil der i fremtiden kunne gøres; det er vel heller ikke så umuligt, at de ny skoler kan lægges i udkanterne af byerne eller et lille stykke udenfor, og de gamle skoler kunde dog måske nok få — om det så end kun var ganske små skolehaver i gang; der må blive vej ud til naturen, hvor der er en vilje bag.

I *zoologiundervisningen* skal vi på samme måde mødes med så mange dyr som muligt der ude, hvor de er. Den nye tankegang holder på, at systemerne er ikke det første og vigtigste, men vi vil lære børnene *at se, at undre sig, at glæde sig, at leve med dyrene*, vi vil lære børnene at kende fuglene på sangen, på flugten; vi vil sætte dem ind i sneglens, myrerens, sommerfuglens, koens og hestens og mange andre dyrs liv og færden ved at se dem og følge dem, *hvor de lever deres liv*.

For eksamens skyld — d. v. s. for vore synders skyld — må jo børnene desværre alt for tidlig forlade naturen og ty til bøgerne, og lære systemet udenad. Men det er dog allerede et stort gode, om vi kan holde åstedsmøder ude i naturen med de mindre børn så langt frem som muligt. Hvem kan måle det store

væld af forårssundhed, som derved strømmer ind over vor nervøse slægt!

Jeg peger videre på *tegneundervisningen*; de nye skoletanker bærer farverne ind i skolen, og i stedet for alle de intetsigende strøger og figurer, som man før begyndte tegneundervisningen med, er det nu *æbler, pærer, kartofler, gulerødder* og andre „*virkeligheder*“, børnene får lagt for sig i tegnetimerne og lærer at se på således, at der bliver en begyndende mulighed for, at de kan tegne dem af; — og hvor er det dog en glæde for et barn at male guleroden rød, toppen grøn, og kartofflen gulgrå o. s. fr. — under en lempelig og forstående vejledning fra lærerens side.

I *fysikken*, hvor undervisningen ikke mere henvises til de øverste klasser, men begynder meget tidligt, stilles naturfænomener og naturforhold — vel kendte fra det daglige liv, men ikke kendte i henseende til årsag og sammenhæng — således frem for børnene, at det ene „*hvorfor*“? efter det andet fødes i dem. Og når de så føres ind i fysikværelset, og eksperimenterne begynder, så er det *disse*, der er undervisningens grundlag. Det er atter *åstedsmøde*, idet undervisningen er flyttet fra bogen og teoretisk gennemgang hen til selve naturen; nu ved de, at legemer udvides ved varmen, fordi de selv har set det; ja man tænker endogså på at lede børnene til selv at gøre de fysiske forsøg, der skal bære undervisningen frem.

Om det så er *matematikken* har den måttet bøje sig for barnenaturen, og virkeligheden er også her lukket ind i undervisningen; det er ikke mere logik og tankegymnastik altsammen, løsrevet fra alle til-

knytningpunkter i barnets verden, hvad der overfor mange børn har gjort denne undervisnings betydning ret tvivlsom; det er nu tilladt eleverne at *se* sig frem og *måle* sig frem, ja undervisningen støttes ligefrem på *erfaringer*, som børnene enten allerede af sig selv har gjort eller af læreren ledes til at gøre.

Jeg går videre til *danskundervisningen*. Her er *åstedsmøde* på det levende sprogs grund, læsningen skal ikke være bogstavret, men taleret; læsningen skal først og fremmest være menneskelig tale. Og den danske sproglære bygges naturlig op, ved at lærer og elever i fællesskab lader sproget selv afsløre love og regler for dem, så der efterhånden vindes et kendskab til sprogets natur og bygning, der fremmer kærligheden til modersmålet.

Og ved *svenskens* indførelse som led i modersmålsundervisningen vil sammenligninger mellem de to sprog, der står hinanden så nær, og dog er to sprog, give lejlighed til iagttagelser og refleksioner over sprogenes bygning, der kan blive til stor berigelse.

Og så sluttelig *historien*. Det er ikke mere de blotte kundskaber, der er et og alt; kundskaberne er uundværlige som støtte; men sindets bevægelse er det vigtigste, sindet skal *til åstedsmøde* med historiens skikkelser, beriges af disse og af de historiske begebenheder. Og som vi i naturfagene fremtidig lægger særlig vægt på den *danske* planteverden og den *danske* dyreverden, således vil vi da gerne have lagt en sådan historisk bund i vore elever, at de får sans for deres fædreland, dets historie og dets anliggender,

som med tiden kan vokse ud og blive til fædrelands-kærlighed.

Den bekendte Upsalaprofessor *Frans v. Schéele*, der i vinter holdt foredrag i København, sagde bl. a.: Over enhver tysk skole står der med usynlig skrift:

Deutschland! Deutschland über alles!

Og over de franske:

La gloire de la France.

Også Nordamerikas skoler er gennemtrængt af det patriotiske. — Det patriotiske ligger i luften, der omgiver disse landes skoler, møder en i skolen, hvor man færdes. Her er noget for os at lære; *det nationale er uundværligt for ungdommens sunde Opdragelse*; hellere for megen begejstring for fædrelandet end for lidt; hellere for høje forestillinger end for lave; lad kun de unge *sværme* for deres land. Har de for store forestillinger, kan de efterhånden lære at se mere nøgternt, men har de for små, kunde det hælde, de har for lidt, når det gælder.

Sådanne ord er mere end en enkelt mands udtalelse.

Og hvor er så det sted, det *åsted*, hvor børnene skal møde deres land? —

Svar: *Åstedet er i lærerens sind*; der skal historien være stået op af døde; så mødes børnene med selve det liv, der engang har været levet.

Og i sammenhæng hermed skal jeg give et stykke af et foredrag, vor landsmand *A. D. Jørgensen* har holdt om *historieundervisningen og den videnskabelige granskning*:

„ — — — Det, man må holde fast som det væ-

sentlige i historieundervisningen, det er ikke korrektheden, som vi dog aldrig når, men varmen og inderligheden i meddelelsen, som enhver kan yde, der selv er grebet af æmnet. Spørger vi os selv, hvad det er, vi mindes med glæde fra vor skolegang, særlig i fædrelandshistorien, da er det jo ikke lærerens kritiske bemærkninger, som vi forlængst er vokset fra, men det er de fortællinger, som bevægede ham, hver gang han kom tilbage til dem, det er de historiske ord, som han gentog med løftet stemme og lyse øjne. Vi skal gøre historieundervisningen som al anden undervisning så god som muligt; men det, som det fremfor alt kommer an på, er dog ikke det, om den er lidt gammeldags; lad børnene føle, at det er forfædrenes ihukommelse, vort eget folks tilskikkelser, det her drejer sig om, så vil den opfylde sin væsentligste bestemmelse. Lad den tanke gå igennem undervisningen, som en skolemand har givet det skønne udtryk:

Mig fryder din ros, din ære,
mig knuger din sorg, dit savn,
hver glans, hver plet vil jeg bære,
som falder på Danmarks navn.

Det er dette, som gennem historien knytter os sammen med fortiden og knytter os sammen indbyrdes til trods for alt, hvad der kan skille: at vi selv lærer, og at vi lærer vore børn, at stille sig ind under denne fællesfølelse, der har været vort lands bedste styrke under al modgang, så det er vor glæde at have lod og del i alle dets minder, dets hæder og det skam. Overfor dette fælles svinder alle granskningens nye oplysninger ind til noget såre ubetydeligt, de føles

kun som en berigelse og en uddybning af det gamle kendte, det, som knytter os til vore fædre, og som med Guds hjælp også skal knytte vore børn og børnebørn til os.

3

Med *fædrelandskærligheden* er vi kommet ind på det personlige livs område, hvor skolelove og statsmagts træder tilside for andre og større magter, — de magter, der ikke blot freder om livet og udformer det, men skaber det. Og med dem står vi midt i *den personlige skole*, d. e.: skolen i skolen, hjerteslaget i skolen. Den ikke blot *underviser* sine elever, så de engang kan gøre sig jorden underdanig, hvad der visselig er menneskets bestemmelse, men den *elsker* også sine elever, så de kan lære at elske igen, kan lære at blive gode, trofaste kammerater mod hverandre, kan lære at støtte og tjene hverandre og bære over med en kammerats skrøbeligheder, kan indøves i den store kunst at kunne give og tilgive, ja, kan indøves ikke blot ved at høre, læse og synge om kærligheds-kravene, men ved at gøre dem fyldest. Dette *kan* læres; og netop skolen kan være et ypperligt sted til hjerternes oplærelse og indøvelse, fordi der er så mange — små og store — samlet der, som hjerterne hver dag kan øve sig på.

Så samler da den personlige skole hver eneste dag sine elever og lærere til *åstedsmøde* med alle livets gode magter; der ikke blot tales om dem som om fraværende venner, nej, de *er* der, og deres nærværelse opleves.

Ja, således kan det blive.

Det *kan*. — Men vil det ske? —

Ingen ved det; for ingen ved, hvad kræfter *vi* har, der skal bygge den nye danske skole her hjemme. Men jeg mener dog i mangel lykkelig stund at kunne skimte de første stråler af den nye dag og griber mig selv i at nynne:

„Oppe, oppe, fugl i lund,
oppe, oppe, barnemund,
oppe mit håb med solen.“

Fr.

Gamle Schneekloth

Nedenstående stykke er skrevet til Schneekloths skoles
50 årsdag d. 2. maj 1904 af H. C. Frederiksen

Når jeg ser tilbage på den lange årrække, der ligger imellem den dag, da jeg som knap 20-årig kom til skolen, og den dag, da jeg som 32-årig forlod den, så føler jeg kun alt for vel, at endnu er tidspunktet ikke kommet for mig, da jeg kan samle i en nogenlunde overskuelig fremstilling det væld af liv og lys, af begjstring og glæde, af tanker og opgaver, der fra skolen strømmede ind i mig. Men nogle træk ligger det dog så nær for mig at give, når jeg i disse dage stiller mig med min tak og lykønskning ind imellem de mange, der kommer i samme ærinde.

Og det, jeg har at bringe, må jeg samle om *een enkelt personlighed*, ham, der har givet skolen sit præg og sit navn. Foruden ham kunde jeg nævne en række af personligheder med. afdøde *professor Milo*, *fru Milo* og *professor Larpent* i spidsen. Derefter kunde jeg nævne den ene efter den anden af ældre, der tog de yngre ved hånden, bød dem hjem til sig, gav og modtog fortrolighed. Jeg kunde nævne en kreds af jævnaldrende, der gensidig støttede hverandre og holdt den hellige ild vedlige, som gamle Schneekloth havde tændt, og med særlig tak må vi, der dengang var unge,

mindes skolens daværende inspektør, *kaptajn Fevejle*, der så mange, mange gange samlede os unge lærere hos sig, klarede for os gamle Schneekloths tanker, der tit mødte os som paradokser, og æggede os til lidenskabelig modstand; kunde aftenerne ikke slå til, tog han nætterne til hjælp, og han slap os ikke, før vort sind var kommet i ro.

Men *ved denne lejlighed* træder *gamle Schneekloth* så stærkt frem i forgrunden, at jeg tænker, alle de andre helst træder til siden og lader al tak, der ved denne højtid skal bringes, være rettet *til ham*.

Der er et billede, som uvilkårlig træder frem for mig: en gammel kunstfærdig våbensmed og hans lærling. Det kan være strængt for lærlingen at arbejde under den kunstforstandige mester, der ved, hvordan våbnet skal være, og, mens han smedør på det, ved, hvad et godt våben betyder for den, der skal svinge det, og for dem, det skal værne. Den gamle våbensmed kan ikke slå af på sine krav; og når lærlingen begynder at kunne tage hånd i med, så bliver alt fusk ubarmhjærtigt kasseret.

Lykkelige ungersvend, hvem gode magter føjede det så for, at han kom i lære hos sådan en rigtig mester, der ikke var halvt eller kvart, men var helt det, han var.

Og da det nu ikke hænder hver dag, at mesteren er i lag med *de største opgaver* — i værkstedet er der jo også mange dagligdags ting, der skal gøres; — så siger jeg: lykkelig den ungersvend, der holder ud i den strænge tjeneste og når videre og videre frem i den, — tilsidst så vidt frem, at han får lov at være

med, naar geniet spiller, og det største fuldbyrdes. Det er en indvielse, der varer et liv igennem.

Dette billede behøver ingen forklaring; sådan stod vi unge lærere til gamle Schneekloth. Hvad han gav os syn for, det blegnede ikke, som tiden gik, det fæstnede sig og stod først i sin fulde sandhed og sin fulde glans for os, da de dage kom, hvor den gamles øjne ikke fulgte os mere, og vi på egen hånd styrede ud i livet.

Det er vel også værd at mærke, at meget af det, der nu er ved at arbejdes frem som det nyeste og bedste, men i lange tider stod som uopnåeligt på skolelivets område, det har han peget på, — det har han peget på for mere end en menneskealder tilbage; de, der vil gennemlæse hans skoles årsskrifter, vil finde tilstrækkelige vidnesbyrd derom.

Men løftedes vi højt, så havde vi også mange mørke stunder, hvor det var, som alt brast itu mellem hænderne på os. Han havde jo lært os at se stort på det hverv, vi lærere havde valgt os som livsgerning; han førte os blandt andet særlig nær til *Pestalozzi*, der nok skal hjælpe en lærer til at blive lille i sine egne øjne; og han levede så energisk med i sin tid, at vi unge også gennem ham blev holdt til ilden og førtes nærmere til det bedste, der var fremme. Men netop således opdrog han os til at se, hvor langt vi endnu havde tilbage. Han sagde det sjældent eller aldrig lige ud, men brugte den sokratiske metode, som han også anbefalede os andre at bruge; han virkede i det hele mere indvendig fra end udvendig fra; men han lagde livet således åbent for os, at vi ikke kunde

undgå at gøre slutninger — også slutninger angående vort eget personlige arbejde og dets mangler.

Og barneskikkelserne, vi skulde være med til at præge, kunde han stille således frem for os — os, der kunde være selvkloge nok og pukke storligen på vor dannelse og vore kundskaber, så vi, de meget vidende, mente, vi da sagtens kunde vejlede de lidet eller intet vidende børn, — ja, han kunde stille barneskikkelserne således frem for os, at vi mer og mer ydmyge kom i gang med at lede efter vor „ret“ til at blande os ind i et evigt væsens indre liv; han kunde lære os, at kun kærlighed til barnet kan give os den ret; han lærte os at bøje os dybest ned til dem, der stod dybest, og agte omhyggeligst på dem, der trængte mest til hjælp og støtte. Og så kunde efterhånden barnelivets dybe hemmeligheder afsløre sig for os, så vi kunde forstå ham, når han kaldte børnene „vore små bestyrere“.

Lærermøderne var i reglen fester.

Samtaler med ham under fire øjne kunde være som samtaler i en skriftestol.

Men hvor var det dog svært tit, — svært at blive seende og svært at virkeliggøre, hvad vi havde fået øje for. Det kunde også være svært for os unge at søge ham i vore mismodige øjeblikke. Men overvandt vi os selv og gjorde det, så kunde han med et eneste ord løfte os op igen på de lyse tinder, hvor han selv var så hjemmevant. Engang fandt jeg ham dog *for* stor, d. v. s. hans krav for store. Nu måtte det briste eller bære: jeg vilde sige ham det. — Og jeg gjorde det. Han så mig fast, men mildt lige ind i

øjnene; der var ingen vrede hos ham, for han var sikker på sin sejr. Og så sagde han blot: „*Har jeg nogensinde hindret Dem i at blive en dygtig lærer?*“

„Nej, nej og atter nej!“ — Og så var den samtale forbi, og den sorg slukket.

Spørger vi os selv til slut, hvad det var, der gjorde samlivet med ham så dragende for os unge, så svarer vi: det var hans idelig søgende og kæmpende sjæl. De unge kan jo ikke med dem, der er „færdige“, afklarede og forbenede. Og han stod hele sit liv søgende ved vor side. Men alligevel var han vor mester, der havde valpladser, sejrvinger og erobringer bag sig — levende udgangspunkter for de åndelige erobringstog, han altid var ude på. Vi så, at skolegerningen var for ham den betydeligste af al menneskelig gerning; derfor kunde den blive det samme for os andre.

Den 2. maj i år blev hans billede hængt op her i skolen; det hænger imellem mange andre, vor skole skylder tak og derfor idelig trænger til at mindes. Og vi vil vise vore børn og deres forældre *gamle Schneekloths billede* og sige til dem: Her er een til, I kan hilse blandt jeres velgørere; han har været med til at bygge op det lyse danske skoleværk, vi alle lever i den dag i dag eller — stiler efter at komme ind i.

Årets arbejde

1. underklasse

klasselærerinde: *Eva Lassen*

Dansk. Klassen har lært at læse efter lydmetoden af *Agnes Hansen* og *Eva Lassen* med benyttelse af H. C. Frederiksens læsebog. — Fremgangsmåden er udførlig skildret i bogens forord. — Korlæsning anvendes meget i begyndelsen, hvor der endnu ikke kan være tale om at læse „med følelse“; og børnene samles mest oppe ved den store tavle om lærerinden i stedet for at sidde højtidelig hver på sin plads. Så snart vi er nået til at kunne læse lidt, taler vi selvfølgelig om alt, hvad vi læser, for at børnene kan få tanker ind i ordene; og vi bruger alle for hånden værende midler — ikke mindst betoning og minespil — for at gøre læsestoffet så naturligt og levende som muligt. Lidt efter lidt fører vi den barnlige opfattelse frem til større udvikling. — Ved oplæsningen bliver der stadig lagt vægt på, at børnene gengiver ordene, som de lyder i det gode talesprog. — I årets løb er der lært en del vers udenad, og denne del af undervisningen morer børnene meget.*) Er der melodi til versene bliver de sunget. Sangundervisning i særlige timer gives ikke i denne klasse. — En nærmere redegørelse for undervisningen findes i årsskriftet for 1902—1903.

*) Se videre derom i 2. classes arbejde øvest side 24.

Børnene får ikke alene gennem danskundervisningen, men også i særlige timer (*Stephan Hansen*) deres virkelighedssans udviklet, føres nærmere til naturen, til dyr og planter, til forskellig menneskelig virksomhed; — for så vidt som her kan være tale om noget særligt „fag“, kunde vi dels kalde det *hjemstavnslære*, dels *iagttagelseslære*; det fond af forestillinger, som de fleste små fra hjemmet har fået frem, har vi søgt at bygge videre på. Altid er de mest nærliggende ting taget først; blandt andet har vi gennemgået hele barnets klædedragt fra inderst til yderst — derunder har vi talt om uld-, bomuld-, silke- og læder-tilvirkning; et stykke fåreskind med uld på er vist børnene; ulden er klippet af; af uld og vat har vi snoet lange tråde; disses anvendelse til strikning, syning og vævning er blevet omtalt. Skolen med alle dens lokaler har vi vandret rundt i i nogle af disse timer; børnene vender så tilbage til deres egen klasse og føler sig for første gang som et lille led af det store samfund: skolen.

Billeder med landskaber er hyppig anvendt. Til et sådant billede bliver da i reglen knyttet en kort fortælling, som lærer og elever hjælpes ad at få frem; fortællingen drejer sig om dyrenes liv på mark og i skov, om brændehuggerfamilien i det lille skovhus og andet. Men for fremtiden er det vor agt at forlægge disse timer til den virkelige natur, noget, vor skoles landlige beliggenhed så let muliggør. — Det lille skovhus morede os især, og det gav anledning til, at vi selv begyndte at bygge et sådant lille hus; der blev formet små mursten i ler; de blev tørret; sand og cement

blev rørt sammen, og en stor kasse jord blev vor byggegrund.

At sætte de små i selvvirksomhed og hjælpe dem til at se med egne øjne og selv at hitte på, det er målet for denne del af undervisningen, og undervisningsstoffets værdi måles derfor efter dets evne til at sætte hænder, sanser, hjerner og hele sindet i virksomhed. 1. klasse har i år fået sig et lille indhegnet stykke jord, hvor de kan grave, plante og så. — De har blandt andet sået rug, byg og havre; de holder snegle, små-fisk og — et ganske lille springvand.

Skrivning tages i forbindelse med danskundervisningen. Eleverne lærer først at skrive på tavle, senere i skrivebog med blyant.

Regning (Ingrid Kunst): Børnene har lært at kende og bruge tallene fra een til hundrede, idet der med at „kende“ menes, at de har faaet begreb om meget og lidt, større og mindre; vi regner altid med benævnte tal, og børnene er ikke længe om at lære at tælle, så de ved hvert tal forstår en bestemt mængde af de genstande, vi har fremme. Derefter har vi begyndt at *skrive* tallene. Kuglerammen har hjulpet os godt, da vi skulde i lag med de 2-cifrede tal; på denne har børnene stadig haft for øje, hvor mange rækker og kugler (tiere og enere), der hører til et tal. Når dette står fuldstændig klart for dem, begynder vi at lægge tal sammen, og additionstabellen læres lidt efter lidt; der er også regnet stykker i de andre regningsarter, f. eks.: Hvor mange æbler får hver, når 6 børn deler 24 æbler? — Hvad koster de 4 æbler, når 1 æble koster

3 øre? — Hvad får vi tilbage på en 25-øre, når vi betaler 12 øre? —

På tavlen har de lært at addere flere rækker af 2-cifrede tal.

Håndarbejde (Agnes Hansen): De små piger har lært at tage rigtig på strikkepindene, hvorefter de har lært retstriking. De har også lært, hvad vi bruger alt det til, som findes i syæskøn samt at håndtere en sy-nål rigtig, derefter har de lært at sømme.

2. underklasse

klasselærerinde: *Helga Kønigke*

Ved *danskundervisningen (Helga Kønigke)* er benyttet Børnenes danske læsebog af Andersen, Skarvig og Arild Sørensen.

Ved at tale med børnene om det, der læses, fører vi dette så nær hen til dem som muligt, så de forskellige sjælsevner, som stoffet har ærinde til, sættes i virksomhed. Samtalerne lægges således til rette, at det falder børnene helt naturligt dels at spørge selv, dels at fremsætte deres egne tanker om det, der er fremme.

Vi lægger vægt på, at oplæsningen er så naturlig som mulig, og hvor der optræder personer i læsestykkerne, lærer vi børnene at læse, så man kan høre, det er *tale*. — En Del af klassens vægbilleder er taget igennem; børnene er her blevet vænnet til at se sig til de forskellige enkeltheder på billedet, og gennem samtale med dem søger vi at skærpe deres iagttagelsesevne.

En del vers er lært udenad. Her, som i den foregående klasse, giver vore smådigte lejlighed til meget fornøjelige scener; med børnenes levende fantasi tænker de sig nemlig let som de optrædende personer i digtet og gør sig indholdet til en nærværende virkelighed, idet de mere fremstiller end fremsiger versenes indhold.

I *bibelhistorietimerne (Jens Bondesen)* er på grundlag af bibelske billeder enkelte begivenheder og personer fra den gamle pagt trådt frem for børnenes fantasi; lidt efter lidt er de lempelig ledet til genfortælling.

I *naturkundskab (Ellen Branner)* er der selvtølgelig ikke lagt nogensomhelst vægt på systematisk fremstilling, men de almindeligste dyr og fugle på marken, i skoven og ved vore huse er der syslet med; de er så vidt mulig set i deres forhold til hverandre, og fremstillingen af deres levevis er hovedsagelig givet i form af små dyrelivs-billeder. — Vi har bl. a. beskæftiget os med følgende dyr: katten, hunden, ræven, haren, egernet, muldvarpen, skovmåren, grævlingen, pindsvinet, kronhjorten, natuglen, solsorten, gøgen, gærdesmutteren, musvitten, myreslugeren, storken, bogfinken, stæren, flagermusen og myrerne.

Børnene har lært de almindeligste skovblomster at kende, idet hvert barn har fået sin plante i hånden og har fået lov at fortælle om alt, hvad de kan lægge mærke til, lige fra roden til blomsten. De er på samme tid bleven gjort opmærksom på forskelligheder mellem de enkelte planter f. eks. vorterodens rod, guldstjernens løg o. s. v.

Regning (Ingrid Kunst): I denne klasse har vi særlig beskæftiget os med subtraktion, og subtraktions-

tabellen er lært; men der er også regnet mange opgaver i addition, så at børnenes færdighed heri ikke alene er vedligeholdt, men også gjort større, idet tallene har fået lov til at stige, efterhånden som evnen til at tumle med dem i hovedet er vokset. [Ligesom i 1. underklasse er der regnet opgaver i multiplikation og division, men med større tal; vi kan f. eks. dele 225 pærer mellem 25 børn, og vi kan regne ud, hvad 3 pd. æbler til 53 øre pd. koster.

Håndarbejde (Agnes Hansen): I strikketimerne har børnene lært at strikke vrang og repeteret retstriking, hvorefter de har strikket en kvadreret støveklud. I sytimerne har de lært at kaste, sømme, stikke og indre efter; med disse forskellige slags syning har de lavet et pudevår, som de så til slut har syet navn på med kulørt garn.

3. underklasser

klasselærere: *Agnes Hansen* og *Knud Meyling*

Dansk (Ellen Branner og Ingrid Kunst): Slomanns læsebog nr. 1 er benyttet. Vægten er lagt paa en tydelig og klar oplæsning. Ved grundig gennemgang, genfortælling, forklaring af de ledsagende billeder og stadig henvisning til ting og forhold, som var børnene bekendte og kunde give anledning til henvisninger til det virkelige liv, har vi søgt at sikre os, at børnene så vidt muligt havde klarhed over, hvad de læste. De har fået rig lejlighed til i fantasien at gøre sig til eet med de personer, de forskellige historier handler om, de er efterhånden kommet i god gang med i deres læsning at gøre kendelig forskel på *Jesper Næs-*

vis, i et af læsestykkerne, *den snedige skrædder* i et andet, *den hovmodige boghvede* i et tredje, og *prinsessen på ærten* i et fjerde. De fleste vers i bogen er lært udenad. Der er een gang om ugen skrevet en lille diktatstil.

I *bibelhistorie (Jens Bondesen)* har børnene fået fortalt og har gengivet fortællinger om Jesus, idet der særlig er dvælet ved det, der ligger for de mindre — således Jesu barndom. Enkelte bibelske sange og og nogle af vore lettere højtidsalmer er lært og sunget i timerne. — Billeder benyttes meget ved undervisningen.

Historie (Jens Bondesen): Sten-, bronze- og jernalderen er gennemgået meget udførligt. Oldsager og billeder er benyttet, og eleverne er ført til ud fra det fundne at drage slutninger angående vore forfædres liv og færden. Med denne gennemgang som baggrund er de nordiske gude- og heltesagn samt vikingelivet ført frem for børnene, og til slut er der fortalt og genfortalt om Dannevirke og Jellingestenene, derefter om Ansgar, således at kristendommen kommer til at ses på baggrund af den udførlige skildring af hedenskabet. — Der bruges ingen bog. — Historiske sange og fædrelandssange synges ofte i timerne.

Naturkundskab (Alfred Andersen): Vi har særlig beskæftiget os med fuglene, dog således, at vi overalt, hvor der har været anledning dertil, har berørt også andre dyreklasser og da selvfølgelig navnlig insekter og pattedyr. Børnene er derigennem bleven vant til at se dyrelivet i sin sammenhæng, og de har fået øvelse i at bruge deres øjne og forstand gennem

beskrivelser af dyr fra skolens samling. Der er lagt særlig vægt på at lære dem at drage slutninger af det, de umiddelbart kan se på dyrene, f. eks. angående deres levevis, opholdssted o. s. v.

I *botanik* bliver de alleralmindeligste ting, særlig bladformerne, behandlet. Der bruges ingen bog. Når vejret tillader det, foretager vi ture ud i det fri, og al botanikundervisning foregår ude.

Geografi (Helga Kønike): Klassen har beskæftiget sig med Danmarks geografi.

Efter beskrivelse og tegning af børnenes eget klasseværelse, skolen og de nærmeste omgivelser har vi syslet en del med skove, moser, enge, vandløb o. s. v. Derefter er vi gået over til at tale om de enkelte dele af Danmark, nogle egne er særlig gennemgået, og beboernes skikke og sædvaner beskrevet. Ved vore jernbaneudflugter på kort er vi standset ved alle nævneværdige byer, navnlig sådanne, som har historiske minder at opvise. Danmarks næringsveje, de jyske heder og strandinger ved Vesterhavet har vi særlig dvælet ved, og det ejendommelige ved Færingernes og Grønlandernes liv og færden er taget frem.

Regning (Ingrid Kunst og Knud Meyling): Efter at børnene i de foregaaende klasser er blevet bekendt med multiplikation som sammenlægning af lige store tal, føres de her i denne klasse videre ind i multiplikationen, hvortil jo simpel division af sig selv knytter sig, uden at eleverne endnu ved, hvad division som særlig regningsart er for noget. Multiplikationstabellen er lært udenad, og vi er efterhånden nået frem til at arbejde med stykker som: Når jeg for 5 æbler har

betalt 45 øre, hvad har jeg da givet for 1 æble? — hvor meget skal jeg give for 27 æbler? og hvad får jeg igen, når jeg betaler med en tikroneseddel? — Klassen har på tavlen lært at addere og subtrahere benævnte tal samt multiplicere indtil 4-cifrede ubenævnte tal. — I den sidste halvdel af skoleåret er der givet hjemmeopgaver for at lære børnene at behandle et skriftligt arbejde på ordentlig måde.

Håndarbejde (Agnes Hansen): Pigerne har i dette år, som forskole til strømpestriking, strikket arbejdsposer, hvorpå findes alle de forskellige strikningsarter, de har brug for. I Sytimerne er der syet lærredspudevar med mange forskellige slags hulsømme. Eleverne arbejder alle med samme materiale.

Undervisningen i *gymnastik, sang, skrivning og tegning* vil for denne og de følgende klassers vedkommende blive omtalt under eet til slutning.

4. underklasser

klasselærere: *Dora Engelbrecht og Knud Meyling*

Dansk (Anna og Helga Kønicker): Slomanns læsebog 2 er benyttet som hjælpemiddel. Om fremgangsmåden henvises til, hvad der foran er skrevet om 2. og 3. underklasse.

I denne klasse begyndes der så småt på *sprog-læren*. Hver uge skrives en diktatstil, som tildannes efter det, lærerinden ønsker at lære eleverne. Denne stil gennemgås først nøjagtigt på den store tavle, og eleverne ledes selv til at lægge mærke til det, der særlig skal drages frem.

I *bibelhistorie (Jens Bondesen)* er der gennemgået

jødefolkets historie i sammenhæng til Jesu fødsel temmelig udførligt; der bruges ingen bog. Billeder er benyttet meget, særlig til at fortælle efter. Salmer og bibelske sange — særlig sådanne, som synges ved morgensangen eller er knyttet til de store højtider — er forklaret, sunget og lært udenad i timerne.

I *historie (Jens Bondesen)* er gennemgået danmarkshistorien og dele af Norges og Sveriges historie til Kristian I. Enkelte dele som Valdemar Sejr, Valdemar Atterdag er gennemgået meget udførligt. Så meget af verdenshistorien er medtaget, som er nødvendig for forståelsen (f. eks korstogsbevægelsen). *Johan Ottosens: børnenes fædrelandshistorie* er brugt som læsebog. Vi synger meget i timerne.

Naturkundskab (Alfred Andersen): Pattedyrene er gennemgået, men overalt, hvor undervisningen har ført det med sig, er vi også kommet ind på andre dyreformer. Bogen (Balslevs naturhist.) er benyttet, men så lidt som muligt, hvorimod undervisningen helt igennem er bleven knyttet til iagttagelse såvel af, hvad eleverne ser ude i naturen, som af udstoppede dyr og af billeder. Til støtte for, hvad der er iagttaget, og for yderligere at vække interesse for dyrelivet i det hele er benyttet en del skildringer og fortællinger, særlig Carl Evalds eventyr.

I *botanik* er nogle af de almindeligst forekommende planter gennemgået. Undervisningen heri foregår altid i det fri.

Geografi (Helga Kønigke): Danmark, Norge, Sverige, de britiske øer og Rusland er gennemgået og repeteret efter Madsen og Bøving-Petersens geografi nr. 2.

enkelte folk f. eks. Lapperne har vi dvælet særlig, og gennem udførlig beskrivelse er børnene sat ind i deres liv og færd. Livet på sæteren, den norske tømmerfløtning, den russiske steppe og den engelske kulmine er også særlig omhyggelig gennemgået, og større byer som London er beskrevet udførlig.

Regning (Knud Meyling og Ingrid Kunst): Børnene i denne klasse har særlig beskæftiget sig med division; men deres færdighed i de øvrige regningsarter er jævnlig bleven øvet og udviklet, og sansen for at finde og anvende den mest praktiske regnemetode er søgt skærpet. Som eksempel på, hvad klassen magter ved skoleårets slutning, kan anføres følgende hovedregningsopgave: „Når 7 dus. knapper koster 1 kr. 68 øre, hvad koster så 32 dus?“ På tavlen er der regnet opgaver i alle fire regningsarter med benævnte og ubenævnte tal, og der er givet hjemmeopgaver een gang ugentlig.

Håndarbejde (Agnes Hansen): Pigerne har strikket deres første strømper. I sytimerne er der syet et stykke banelinned uden rynker, hvorefter eleverne har lært at hække blonder til det. Eleverne arbejder alle med samme materiale og efter samme former.

5. underklasser

klasselærere: *Kirstine Sørensen og Jens Bondesen*

Dansk (Anna Kønigke og Holger Frederiksen): S l o m a n n s l æ s e b o g 3. d e l er benyttet. Eleverne er vænnet til gennem oplæsning at vise, at de har forstået og sat sig ind i stoffets indhold og stemning, og gennem eksempler er der vist dem den forskel i me-

ning, der kan fremkomme ved fejl betoning. Eleverne må ofte genfortælle det læste for at vænne sig til at udtrykke sig i et klart og forståeligt sprog. En del vers dels fra læsebogen, dels andensteds fra er lært udenad, og her har børnenes fantasi frit spillerum, idet de har fået lov til at optræde som de i digtet forekommende personer, dyr o. s. v., efter at de først rigtig har sat sig ind i digtets tankegang.

I *sproglære* er de forskellige sætningsdele indøvet, samt udsagnsordenes bøjning, stedord, tillægsord — dels gennem diktatstile, dels gennem øvelser på klassetavlen.

En *stil* om ugen, afvekslende diktat og let genfortælling. Eleverne forstår i denne klasse at bruge de forskellige sætningstegn.

Bibelhistorie (Jens Bondesen): Uden benyttelse af bog er gennemgået i sammenhæng Jesu historie. For at anskueliggøre kristendommens verdenshistoriske betydning er Pauli missionsrejser (kristendommens overgang fra Asien til Europa) gennemgået meget udførligt. Salmer og bibelske sange er gennemgået, sunget og lært i timerne.

Fædrelandshistorie (Peter Langballe): Danmarkshistorie fra reformationstiden og til vor tid er gennemgået på grundlag af Ottosens: Børnenes fædrelandshistorie, dog således, at der overalt, hvor stoffet egnede sig dertil, er anvendt længere tid på at fortælle og lade børnene genfortælle begivenhederne efter langt større målestok, end bogen har. Således er af Sverrigs historie: Gustav Adolf, Karl d. 10. og Karl d. 12. behandlede vidtløftigt. Fra Danmarkshistorien

er særlig omhyggeligt og udførligt gennemgået krigen 48—49—50. De vigtigste historiske bygninger, som er opført af danske konger siden Chr. IV er omtalt og forevist i afbildninger; også ellers er billedmateriale anvendt.

Naturkundskab (Regner Lefolii): Af zoologien er læst med skolens samling og Balslevs lærebog som grundlag en del fugle, koldblodede hvivvelde og insekter.

Af *botanikken* er gennemgået og forklaret nogle typiske planter, og på botanisereture har eleverne lært en del enkelte planter at kende.

Geografi (Helga Kønigke og Alfred Andersen): Med Madsen og Bøving-Petersens geografi som grundlag er Mellemeuropa gennemgået og lært. De forskellige landes jordbundsforhold, næringsveje og folkeejendommeligheder er særlig behandlet. Der læres ingen stedsbestemmelser uden gennem kortet.

Regning (Kirstine Sørensen og Knud Meyling): Denne klasse har hovedsagelig beskæftiget sig med brøkregning; men brøk var ikke børnene fremmed, da de forrige år var gjort fortrolige dermed ved hjælp af delelige genstande som æbler, appelsiner o. l. Børnene er bleven ledet til selv at finde reglerne; det har vist sig, at addition og subtraktion af brøker med forskellige nævnere falder mindst let; dette er derfor gent til sidst.

Tiden har været brugt dels til hoved-, dels til tavleregning, men eleverne har ikke fået lov at regne brøkestykker på tavle, før de gennem hovedregning er blevet helt herre over regnemåden. Hele tiden har

røgning med hele benævnte og ubenævnte tal været fortsat.

En gang ugentlig har vi haft hjemmeopgaver, som har sluttet sig til tavlerøgningen.

Håndarbejde (Agnes Hansen): I strikketimerne er der dels strikket strømper, dels sokker. I sytimerne er der syet et stykke barnelinned med rynker, og de flinkere elever har lært at brodere tunger på det. Eleverne bruger samme mønstre og samme materiale.

1. mellemskoleklasser

klasselærere: *Anna Kønigke og Stephan Hansen*

Dansk (Anna Kønigke og Stephan Hansen): Som hjælpemiddel er benyttet F. Christensen: Dansk læsebog for 11—12-års alderen

En del tid er anvendt på at vænne børnene til på en forståelig måde at læse op af en bog uden forberedelse. Gennem oplæsningen har vi prøvet på at åbne børnenes øre for de mange betoning og afskygninger, sproget rummer, og gennem eksempler vise dem den forskel i mening, der fremkommer ved forskellig betoning, og vi har stræbt at få dem til at bøje stemmen efter stoffets indhold og stonning. Gennem samtaler om indholdet er børnenes tanker og fantasi sat i bevægelse. Lettere dele af sproglæren er indøvet mundtlig og støttet af diktatstile på klassetavlen. Klassen har haft en stil om ugen. En del af eleverne har skrevet stile om billeder, der er klæbet ind i bogen.

Bibellistorie (Jens Bondesen): Jødefolkets historie fra de ældste tider og — så vidt det er muligt — til vor

tid er gennemgået. De bibelske personligheder er gjort så levende for børnene som muligt. Jødelandets geografi og naturforhold er gennemgået temmelig udførligt, ligesom vi også har dvælet ved jødefolkets politiske stilling gennem de forskellige tider. Vi har lært ikke så få salmer; de læres ved at synges i timerne.

Historie (Chr. Branner): Undervisningen har for største delen været mundtlig. Som støtte er Ottosens lille verdenshistorie bleven brugt. Der er gennemgået brudstykker af oldtidens og middelalderens historie, særlig udførligt er indholdet af Iliaden og Odysseen blevet fortalt.

Zoologi (Regner Lefolii): I zoologi er læst varmlodige hvirveldyr og deres fysiologi efter Lütken Nr. 2.

Geografi (Regner Lefolii): Europa til Middelhavet efter E. C. Christensen.

Tysk (Ida Olsen): Der er læst side 1—48 efter Kapers tyske læsebog for mellemklasserne. Vers udenad efter samme bog. Jævnlig øvelse i analyse efter: „Tysk skema“ af Kaper.

Fysik (Povl Frederiksen): Da det er første gang, at fysikundervisningen har været forsøgt for så små børn, har den selvfølgelig været anlagt udelukkende på forsøg og så vidt muligt historisk. Som regel er forsøget først gjort for eleverne, som derefter skulde søge at drage de vigtigste slutninger af det. Eleverne og læreren har således i fællesskab fundet de naturlove, som det i øjeblikket gjaldt at få fat i. Eleverne har af og til, hvor det var gørligt, selv fået lov at gøre forsøgene. Der er i denne klasse i år lært de

partier af magnetisme, som egner sig for børn, endvidere har den ene halvdel af klassen (vest) lært noget om varmelære og den anden (øst) noget om luften og dens tryk — ligeledes i et omfang, der egner sig for børn som disse.

Regning (Ingrid Kunst): Klassen har fået forståelse af brøk og lært at tumle med lettere brøkstykker i hovedet, idet brøkerne ikke har været større, end at eleverne umiddelbart har kunnet forbinde forestillinger med dem. Opgaverne har været hentet fra forskellige områder, som børnene er kendt med, og de er ledet til selv at finde de regler, der regnes efter. Så snart fuld forståelse af fremgangsmåden er opnået, er der regnet opgaver på tavlen. Selvfølgelig er alt det gamle stof holdt vedlige og udvidet.

De har haft hjemmeopgaver engang hver uge.

Håndarbejde (Agnes Hansen): Der er dels strikket sokker, dels strømper. I sytimerne er der syet et stykke linned med tunger; de flinkeste elever er begyndt på fransk og engelsk broderi.

I. overklasse

klasselærer: *Povl Frederiksen*

Dansk (Frk. Anna Kønigke): Til indøvelse i oplæsning er brugt Christensens danske læsebog I; desuden er der i timerne læst „Fangen paa Kalø“ af Carit Etlar, samt „Styrismanden og hans Brud“ af Ingvor Bondesen. Ved oplæsningen er det tilstræbt at vænne eleverne til at nærme deres læsning saa stærkt som muligt til det gode taleprog. I undervisningen søges som hoved-

opgave at faa læsestoffets indhold til at virke baade klarende og personlig befrugtende.

Der er skrevet en stil ugentlig, afvekslende diktat-, genfortælling- og fristil. Dels gennem diktatstiler, dels gennem øvelser paa kassetavlen er større dele af sproglæren indøvet. Ved øvelserne i sproglære vænnes børnene til selv at anstille deres betragtninger og iagttagelser og selv udlede resultaterne.

Bibelhistorie (Alfred Andersen): Hele det nye testamente er gennemgaaet. Ved bjærgprædikenen, lignelserne og lidelseshistorien er der særlig dvælet, ligesom den kristne kirkes højtider og deres betydning er udførlig behandlet. Enkelte salmer er gennemgaaet.

Historie (Peter Langballe): Efter Schmidts og Ottosens lærebog er gennemgaaet oldtiden og den ældre middelalder (til araberne); når gennemgangen har fundet sted, læser klassen altid selv den nye lektie højt af bogen, for at ukendte ord og vendinger kan klares før forberedelsen. Af stoffet er den politiske historie medtaget i betydeligt udvidet omfang, hvor der har foreligget anledning dertil, f. eks. ved perserkrigene, Alexander den store, Hannibal, Cæsar. Gennemgang er stadig foregaaet med benyttelse af landkort. Arkæologiske fakta medtagne i noget større målestok end lærebogens fremstilling, saaledes er både de ægyptiske, assyriske, trojanske, mykenæiske, pompejanske og olditaliske udgravninger illustrerede ved eksempler. Af de afsnit, der vedrører samfundslivet, er derimod ikke lidet forbigaaet, specielt det rent forfatningsmæssige, der formentlig ikke egner sig for elever på klassens alderstrin; derimod er der anvendt

nogen tid på at fremstille typer paa samfundsliv, f. eks. Athen paa Perikles' tid, Rom under Augustin, Pompeji, Germanernes liv i kejsertiden. Af årstallene er mange forbigaaet.

Fransk (Peter Langballe): Jul. Schiødts og Th. Goldschmidts: Fransk billedelementarbog afsnit X—XVII (stk 37—66) gennemgaaet og den dertil hørende grammatik indøvet gennem talrige eksempler; hist og her er et mindre stykke forbigaaet og erstattet af andet stof; der er til stadighed givet eleverne lette franske sætninger i spørgeform og gennem besvarelsen har der været lejlighed til at indøve nogen mundtlig færdighed. På slutningen af skoleåret er der foretaget en hurtig repetition af afsnit I—IX, som er læst i fjor, med den dertil hørende grammatik.

Tysk (Ida Olsen): Tysk læsebog for mellemklasserne af Kaper side 48—100. Vers udenad efter samme bog. Grammatik efter Kapers formlære. Jævnlig øvelse i analyse.

Engelsk (Ida Olsen og Anna Kønigke): Begynderbog af Otto Jespersen og Chr. Sarauw I. Hele bogen er læst. Vi har haft udtale-, oversættelses- og nogle taleøvelser. Hovedarbejdet gøres i timerne, og den nye lektie gennemgås meget omhyggeligt, således at hjemmearbejdet derved indskrænkes betydeligt. Grammatik mundtlig.

Naturkundskab (Regner Lefolii): Zoologi: De koldblodige hvirveldyr og leddyr er tagne igennem dels efter Lütken II, dels efter skolens samling. — *Botanik:* På botanisereture har børnene lært en del planter og deres livsforhold at kende.

Geografi (Regner Lefolii): Evropa efter C. C. Christensen. Klassen har øvet korttegning.

Fysik (Poul Frederiksen): Da denne klasse i år er begynderklasse for dette fags vedkommende henvises til det, der er skrevet foran om I. mellemklasse.

Der er i år lært om luften og dens tryk i et omfang, der egner sig for disse børn. Endvidere har den ene halvdel af klassen (h) lært passende dele af varmelæren, og naar stoffet har egnet sig dertil, er der givet smaa lette fysiske hjemmeopgaver. Den anden halvdel af klassen (v) har lært passende dele af magnetismen; endvidere er der i denne halvdel af klassen forsøgsvis lært kemi, der selvfølgelig ligesom fysikundervisningen i så høj grad som muligt har været baseret på forsøg.

Matematik (Julius V. Pio): I *aritmetik* har undervisningen hele året igennem været bygget på løsning af ligninger af 1ste grad (med een eller to ubekendte). De forskellige regler og sætninger er indøvet, efterhånden som der er blevet brug for dem. Første gang der i ligningen fandtes en brøk med toleddet tæller, blev der således — idet tegnet foran brøken gjaldt hele tælleren — lejlighed til at komme ind på addition og subtraktion af negative tal. Reglerne for multiplikation af (og med) flerleddede Størrelser og dsl. fandt ligeledes deres naturlige plads i undervisningen. Medens ligningerne i begyndelsen udelukkende og senere iøvrigt i de fleste tilfælde kun indeholdt eet bogstav (det ubekendte x), indførtes efterhånden nu og da andre bogstaver blandt de bekendte tal, og herigennem er

overgangen til mere egentlig bogstavregning forberedt. Der har været givet et sæt hjemmeopgaver hver uge.

Den benyttede metode: ikke at lære børnene en række enkelte sætninger, som de senere maatte kunne faa brug for, eller at indføre „reduktion“ af løsrevne sammensatte udtryk, hvilket for børnene maatte staa udenfor noget egentligt maal, men derimod *hver enkelt gang at stille en bestemt opgave, som fuldtud skulde løses*, og først komme ind på sætninger og undersøgelser, når disse meldte sig som direkte krav, opgaven stillede, — denne undervisningsform har vist sig i høj grad at more og fængsle børnene, idet de stadig har haft den tilfredsstillelse fuldtud at kunne nå et mål: at komme til en værdi for x , som ved prøven viste sig nøjagtig at passe, — samtidig med, at der stilledes nye krav til deres opfindsomhed, idet opgaverne stadig indeholdt noget nyt.

Geometriundervisningen begyndte med en rumgeometrisk indledning, hvorunder børnene stiftede bekendtskab med saadanne legemer som kasser, pyramider, kugler, cylindre og kugler, optalte deres flader, kanter, hjørner og dsl. Derefter begyndtes paa plangeometrien, hvoraf er lært om vinklens måling ved cirkelbuer, om beregning af simple arealer (på grundlag af et rektangels deling i kvadrater ved afstribning på langs og tværs), samt lette konstruktioner på tavlen. Ingen hjemmeopgaver.

Bog har ikke været benyttet, hverken ved aritmetik- eller geometriundervisningen.

Regning (Kirstine Sørensen): Klassen har af nyt lært decimalbrøk, og lettere opgaver i procent er gået

ind som et led i hovedregningen; der er også regnet opgaver i det tidligere lærte, og øvelserne indenfor denne ramme har ikke blot skullet vedligeholde og øve selve regnefærdigheden, men også øge omtanken. Der har været givet hjemmeopgaver een gang hver uge.

Håndarbejde (Agnes Hansen): Der er syet et stykke fint linned udstyret med fransk eller engelsk broderi. En del af eleverne har udført forskellige andre broderier samt hæklet og stoppet.

II. overklasse

klasselærer: *Holger Frederiksen*

Dansk (Holger Frederiksen): Mod klassen er gennemgået Ibsen: Hærmændene på Helgeland; Molbech: Ambrosius; Hostrup: Genboerne; Runeberg: Graven i Perrho (på dansk). — Oplæsning og analyse efter F. Christensens læsebog nr. 2. De almindeligst forekommende arter af bisætninger er indøvet. Den største del af den grammatiske undervisning er foregået på den måde, at læreren har lavet stile hjemme, hvor han har ladet de grammatiske fænomener forekomme, som klassen særlig skulde beskæftige sig med; disse stile er så taget mundtlig igennem på tavlen. Der er skrevet *stil* hver fjortende dag. Der har været læst noget svensk i Runeberg: Fänrik Ståls sägner.

Tysk (Holger Frederiksen): Kaper: Tysk læsebog for mellemklasserne side 115—165 med undtagelse af „Des Polykrates glück und fall“ og „Die

hühner“ s. 186—195. Vers efter samme bog. Kapers formlære.

Engelsk (Anna Kønigke): Otto Jespersen og Chr. Saraauw: Engelsk begynderbog 2den afdeling fra side 45 og bogen ud. K. Brekke: Ny engelsk læsebog for middelskolen, de første 65 sider. Jespersens grammatik har været benyttet ved grammatikundervisningen, som dog for en del er foregået mundtlig.

Fransk (Kr. Branner): Cohen og Kapers franske læsestykker for mellemklasserne er læst side 1—7, 11—19, 26—55. Tiden er bleven anvendt til udtale- og oversættelsesøvelser og en del grammatiske øvelser på grundlag af Oluf Niensens franske grammatik (artiklerne, substantiver, adjektiver og talord).

Latin (Halfdan Kejser): Hauchs latinske læsebog 1. del. Eloverne gennemgår selv lektionen, inden de får den for. Grammatiken er indøvet mundtligt og til sidst repeteret efter skemaet bag i bogen.

Historie (Kr. Branner): Med Ottosen og Schmidts lærebog I. som hjælpemiddel er middelalderens historie gennemgået indtil „opdagelserne“.

Kirkehistorie (Alfred Andersen): Kirkens grundlæggelse gennem Kristus og apostlene og dens udvikling gennem oldtiden og middelalderen indtil reformationen er gennemgået og lært. Børnene har selv gjort deres optegnelser, hvorefter overhøringen finder sted. Enkelte fremtrædende kirkelige personligheder er særlig behandlet f. eks. Augustin og Ansgar. De kirkelige spørgsmål, det har været muligt at komme

ind på, er bleven belyst ved henvisning til den hellige skrift. — Endvidere er Luk. ov. blevet læst og gennemgået.

Geografi (Regner Lefolii): Europa efter C. C. Christensens mindre lærebog.

Naturkundskab (Regner Lefolii): De varmblodede hvirveldyr og deres fysiologi efter Lütken n. 2. — Efter Warming: Plantelivet er lært om planternes ernæring, åndedrættet, væksten, livsvarighed og afslutning, til planternes indre bygning. På botanisereture har vi lært en del planter at kende.

Matematik (Kirstine Sørensen): Uden benyttelse af bog er i geometri lært et pensum, som svarer til Jul. Petersens lærebog forfra til ligedannede figurer. — I aritmetik er lært ligninger med flere ubekendte, potens, proportioner og decimalbrøk. — Så godt som hele arbejdet udføres i timerne, og eleverne er blevet ledet til så vidt muligt selv at udfinde de enkelte læresætninger; ved de vanskeligere beviser er som regel benyttet taleksempler. — Der er regnet mange opgaver på skolen, og een gang ugentlig har de haft aritmetiske opgaver at regne hjemme.

Regning (Kirstine Sørensen): Klassen har regnet opgaver i brøk både med benævnte og ubenævnte tal; af nyt har den lært decimalbrøk og er begyndt på procentregning. — Een gang ugentlig har eleverne haft opgaver at regne hjemme.

Naturlære (Pool Frederiksen): Elektricitetslæren er gennemgået i et omfang, der egner sig for eleverne i denne klasse. Dernæst er lært vægtstangen, kræfter og deres sammensætning og vægtfylde; endelig er det

mest elementære af lydlæren gennemgaaet. Undervisningen har selvfølgelig, overalt hvor det er muligt, været støttet til forsøg. Der har været givet små fysiske hjemmeopgaver.

Håndarbejde (Agnes Hansen): Der er syet et stykke fint linned, udstyret med fransk eller engelsk broderi. En del af eleverne har udført forskellige andre broderier, særlig har det moret dem at sy hedebosyning, men ikke alle har nået lige godt resultat. Endvidere er der hæklet.

III. overklasse

klasselærer: *Regner Lefolii*

Dansk (H. C. Frederiksen): Holbergs *Jeppe på bjerget* og *Den pantsatte bondedreng*, Oehlen-schlägers *Tordenskjold*, Hostrups *Genboerne*, Molbechs *Ambrosius*, Ibsens *Hærmændene på Helgeland*. — Af *svensk* er læst: *Vårt land*, *Fänrik Stål* og *Døbeln* vid *Jutas*. *Sproglæren* i sædvanligt omfang uden bog. — En *stil* om måneden, stundom to.

Tysk (Marius Vibæk): Af *Kapers* og *Simonsens* læsebog for de højere klasser er læst af prosa: Side 52—78, 109—119 og 172—187. Desuden følgende digte: Goethe: *Erkönig*. Schiller: *Der Handschuh*. Chamisso: *Pech*. Heine: *Die Grenadiere*, *Die Wallfahrt nach Kevlaar*.

Formlæren er gennemgaaet i hovedtrækkene efter *Kapers grammatik* med undtagelse af afsnittet om de sammensatte verber.

Engelsk (Anna Kønigke): Brekkes nye engelske læsebog for middelskolen side 80—184.

Ved *grammatikundervisningen* er benyttet Otto Jespersens grammatik. — Af Hansen og Magnussens versioner er gennemgående skrevet een om ugen.

Fransk (Kr. Branner): Af Cohen og Kapers franske læsebog er læst side 64—115. Foruden oversættelses- og udtaleøvelser er der drevet en del taleøvelser.

I *grammatik* er pronominer og verber gennemgået efter Oluf Nielsens grammatik.

Latin (Halfdan Kejser): Ostermanns latinske læsebog ved Rath sack side 1—23, 45—58. Eleverne gennemgår selv hver lektie, inden de får den for. Repetition efterhånden i årets løb. Linderstrøm Langs formlære. Det vigtigste af syntaksen mundtlig. Oversættelse til latin efter Iversens stiløvelser, dels som lektie, dels uforberedt.

Græsk (Frants Hoffmann): Hudes elementar-bog I. afdeling er læst og repeteret; samtidig er formlæren indøvet efter Berg og Hudes grammatik indtil mi-verberne. Derefter læst og repeteret kap. I og II (1—9) af Xenofons Anabasis I. bog; de på disse sider forekommende uregelmæssige verber er lært.

Kirkehistorie (Alfred Andersen): Som fortsættelse af undervisningen i II. klasse er reformationens historie udførlig gennemgået, og kirkens udvikling indtil nutiden i store hovedtræk ført frem. Navnlig er de store kirkesamfunds lære og stilling til hverandre blevet

belyst. Eleverne gør selv deres optegnelser, som støtter deres forberedelse til den følgende overhøring. Endvidere er Lukas' evangelium læst og gennemgået.

Historie (Peter Langballe): Blochs lærebog for realskolen II. del: fra 1789 og bogen ud; af I. del: forfra oldtidens historie til middelalderen. Klassen har repeteret de vigtigste afsnit og benyttet landkort til stadighed.

Geografi (Regner Lefolii): De fremmede verdensdele efter C. C. Christensens lærebog.

Naturkundskab (Regner Lefolii): Botanik: fra planternes forplantning (blomst og frø) til deres slægtskabsforhold efter Warmings: Plantelivet.

Zoologi: koldblodede hvirveldyr og de lavere dyr efter Lütkens lærebog nr. 2.

Matematik (Jul. V. Pio): I aritmetik er efter Jul. Petersens lærebog læst rod (med kvadrat- rodsuddragning) ligninger af anden grad (med sætningerne om røddernes sum og produkt, symmetriske ligninger og opløsning i faktorer), samt differens- og endelige kvotientrækker. Desuden repeteret potens, proportioner og decimalbrøk.

I *geometri* er efter Jul. Petersens lærebog med nogle forbigåelser læst forfra til afsnittet om cirkelperiferiens længde.

Såvel aritmetiske som geometriske hjemmeopgaver hver uge. Desuden har der været regnet en del opgaver på skolen.

Naturlære (Kirstine Sørensen): Der er af nyt lært og repeteret elektricitet-, lyd- og lyslæren; desuden er repeteret magnetisme.

Regning (Kirstine Sørensen): Klassen har regnet blandede opgaver efter *Bokkenheusers regnebog* for de højere klasser, dog har der været lagt særlig vægt på procentregning.

IV. overklasse

klasselærer: *Regner Lefolii*

Dansk (H. C. Frederiksen):

Gunløgs saga.

Holberg: Jeppe på bjerget.

Holberg: Den pantsatte bondedreng.

Oehlenschläger: Hakon Jarl,

„ *Vaulunders saga.*

Hostrup: Genboerne.

„ *Soldaterløjer.*

Blicher: Kæltringliv.

„ *Sig nærmer tiden.*

Hertz: Skriftemålet.

Grundtvig: Ole Vind.

„ *Bisp Vilhelm og konning Svend.*

Richard: Det ubekendte land.

Drachmann: Alene på dækket.

Molbech: Ambrosius.

Desuden:

Ibsen: Kongsemnerne.

Bjørnson: Berqliot.

„ *En glad gut.*

Runeberg: Graven i Perrho (på dansk).

„ *Nr. 15 Stolt.*

„ *Adlerkreutz.*

„ *Landshøfdingen.*

Shakespeare: Macbeth (Lembkes oversættelse).

Sproglæren er indøvet i sædvanligt omfang uden bog.

Der er gennemgående skrevet en stil om måneden. Eleverne har som regel fået lov til at vælge mellem flere emner.

Tysk (Marius Vibæk): IV. realklasse har læst og opgiver til eksamen: Kaper og Simonsens læsebog for de højere klasser (5. udgave), prosa: side 1—35, 52—58, 172—187, 328—334; poesi: Goethe: Erlkönig, Mignon, Heidenröslein; Schiller: Der Handschuh, Der Taucher; Chamisso: Tech, Das Schloß Boncourt, Die Löwenbraut; Uhland: Des Knaben Berglied, Der gute Kamerad; Zedlitz: Dienächtliche Heerschau; Körner: Lützows wilde Jagd; Fallersleben: Morgenlied, Abendlied, Wiegenlied; Heine: Die Grenadiere, Lorelei, Die Wallfahrt nach Kevlaar.

IV. stud. klasse har læst det samme som IV. realklasse.

Ekstemporallæsning efter Kaper og Simonsens læsebog. — Kapers tyske grammatik.

Engelsk (Ida Olsen): IV. realklasse har læst og opgiver til eksamen: Nissens engelske læsebog, prosa: side 129—254; poesi: side 254—279. Rosings grammatik med en del tilføjelser af syntaktisk art. — Versioner efter Hansen og Magnussens

samling. — Kursorisk: *Marryat: The settlers in Canada.*

Fransk (Kr. Branner): IV. realklasse har læst og opgiver til eksamen: *Cohen og Kapers franske læsestykker* side 83—133. *Jules Verne: Le voyage autour du monde en 80 jours* side 1—61.

IV. stud. klasse har læst det samme og opgiver: *Cohen og Kapers læsestykker* 83—133 og *Jules Verne* side 1—30. — *Oluf Nielsens grammatik.*

Latin (Halfdan Kejser): IV. stud. klasse har læst: *Cæsar: De bello Gallico* IV. (med undtagelse af kap. 17) V. 1—19 (Gertz udgave side 58—108); *Cicero: Pro S. Roscio.* *Ovid: Metamorphoses* (i Levys udvalg) 1—6. — *Linderstrøm-Langs formlære* og det meste af syntaksen. Oversættelse til latin efter *Iversens stiløvelser.*

Til eksamen opgives: *Cæsar: De bello Gallico* III. og det læste af IV. og V. *Cicero: Pro S. Roscio* kap. 6—35. *Ovid: Metamorphoses* 1, 2, 3, 4, 6 (v. 1—58).

Græsk (Frants Hoffmann): IV. sprogl.-stud. klasse har læst og opgiver til eksamen: *Xenophons Anabasis* I; *Homers Odysse* V. v. 262—ud og VI. — *Berg og Hudes græske formlære.*

Historie (Kr. Branner): IV. realklasse har læst: *Nordens historie fra 1784 og verdenshistorien fra 1789* og reputeret oldtidens og middelalderens historie efter *Ottosen* og *Schmidts lærebog* I.—II.; endvidere er læst *P. Munchs mindre lærebog i samfunds-*

k u n d s k a b. Til eksamen opgives: Grækenlands historie til den peloponnesiske krig; humanismen, opdagelserne og reformationen; den nyeste tids historie (Norden fra 1784, Sverrig fra 1772) og verdenshistorien fra 1789). Af samfundslæren opgives side 1—30 og 67—90.

IV. stud. klasse har læst og opgiver til prøven: Verdenshistorien fra 1789 og Norden fra 1784 (Sverrig fra 1772).

Geografi (Regner Lefolii): Erslevs geografi (Weitemeyers udgave).

Naturkundskab (Regner Lefolii): Lütakens zoologi og Warming: Plantelivet.

Naturlære (Kirstine Sørensen): Faste legemers ligevægt og bevægelse samt varmelæren efter Ellingers fysik. Repeteret det hele eksamenspensum.

Matematik (Kirstine Sørensen): Aritmetik: Talteori, symmetriske ligninger, opløsning i faktorer, kvotientrækker og rentesregning efter Jul. Petersens aritmetik I.—II. — Geometri (efter sammes bog): Polygoner, ligedannede figurer, cirkelperiferiens længde og arealer. — Repeteret det hele eksamenspensum.

Régning (Kirstine Sørensen): IV. realklasse har regnet opgaver indenfor det område, der er foreskrevet til almindelig forberedelseseksamen.

V. stud. klasse

Klasselærer: *Halfdan Kejser*

Dansk og Oldnordisk (Carl Christiansen og Halfdan Kejser): Litteraturhistorien er gennemgået med Karl Mortensens lærebog som grundlag, dog med for-

bigåelse af de afsnit, der behandler svensk og norsk litteraturhistorie; der er særlig dvælet ved tidsrummet 1825—50. Gennem oplæsning og selvlæsning og under samtaler om det læste har eleverne stiftet bekendtskab med vore hovedforfattere. — I oldnordisk er der læst af *Wimmers læsebog* I. 2, 3 og 6, II. 2, III. IV. 2. Hovedpunkterne af sproglæren efter *Wimmers bog*, sproghistoriske oplysninger mundtlig. — Der er i begyndelsen af skoleåret skrevet to, senere een stil om måneden, dels gamle eksamensstile, dels f. eks: *Hvilke historiske oplysninger kan man uddrage af Iliadens 6. sang?* — *Den gamle danske adel, dens historiske udvikling og betydning.* — *Gør kulturen menneskene lykkeligere.* — *Om dueller.* — *Den stedlige styrelse i Danmark gennem tiderne.*

Tysk (Marius Vibæk): Der er læst: *Göthe: Götz von Berlichingen, Faust I.* — *Heinemann: Göthes Leben und Werke* (afsnittet om den unge G.). — *Heine: Die Harzreise.* — *Schiller: Gedichte* (Das Lied von der Glocke og en del smådigte). — *Porger: Moderne erzählende Prosa II* (Th. Storm, Konrad Ferdinand Meyer, W. Raabe). — *Kapers grammatik for de højere klasser.*

Fransk (Kr. Branner): Statarisk er læst: *Anatole France: Le livre de mon ami* (udgivet af Emil Rodhe). *Taine: Napoléon Bonaparte* (Velhagens og Klasings udgave). — *Kursorisk: Taine: Mr. Graindorge* (udg. af Baruël og Michelsen). *Bovien og Høpfner: Moderne franske forfattere II.* — Som månedslæsning: *Hector Malo: Sans famille I.—II.* (udg. af E. Rodhe).

Oluf Nielsens grammatik med en del tilføjelser. Stil efter Michølsens stiløvelser I.

Latin (Halfdan Kejser): Cicero: In Catilinam I.—IV.; Pro rege Dejotaro. — Sallust: Catilina. — Horats: Oder I. 1—11, 14, 15, 20—24, 27, 29—31, 33, 34, 36, 38; II. 1—4, 6, 8—10, 12—16, 18, 20; III. 8—10, 13, 26, 28, 30; IV. 13. — Af Madvigs Carmina selecta: Catul 1—9, 11—12; Tibul 1—2; Properts 2, 5, 7, 11; Ovid 2, 3, 7—9; Martial 1—20.

Ekstemporallæsning efter Livius XXII. og Henrichsens opgaver. — Versioner efter Henrichsens opgaver. — Antikviteter efter Thomsens bog.

Græsk (Fr. Hoffmann): Læst og repeteret: Homers Odysse IX., XIX., XX., XXI; Iliaden VI. — Herodot: VIII., kap. 1—112 (undt. kap. 77). — Xenophon: Apomnemoneumata II. 7, III. 5, 6. — Sechers mytologi og litteraturhistorie; det vigtigste af Christensens antikviteter. — Formlæren er repeteret efter Berg & Hude; hovedtrækkene af syntaksen mundtligt.

Historie (Carl Christiansen og Peter Langballe): Nordens historie efter Johan Ottosens lærebog, oldtiden efter Ræder, middelalderens og den nyere tids historie efter Ottosen og Schmidts lærebog I.—II. — Samfundslære efter P. Munchs større lærebog Side 1—57, 104—141.

Naturlære og Astronomi (Jul. V. Pio): Efter Ellingers fysik er læst: Ligevægtslære, bevægelseslære, varmelære og magnetisme. — Astronomi efter Heegård.

VI. stud. klasse

klasselærer: *Halfdan Kejser*

Dansk og oldnordisk (*Carl Christiansen og Halfdan Kejser*): Som V. klasse. I oldnordisk opgives til eksamen: *Wimmers læsøbog* I. 2, 3, 4a, 6; II. 2, 5; III; IV. 2.

Tysk (*Marius Vibæk*): Som V. klasse.

Fransk: som V. stud. klasse. Ved stilskrivningen er desuden benyttet *Baruols artiumsstile*.

Latin (*Halfdan Kejser*): *Cicero*: In *Catilinam* I. —IV; *De divinatione* I. 1—10, 14—20, 23—32; II. 12—21, 48—72. — *Sallust*: *Catilina*. — *Horats*: *Breve* I. 1, 2, 4, 6—8, 11, 13—18, 20; II. 1. — *Terents*: *Phormio* (undt. prologen). — Af *Madvigs Carmina selecta*: *Properts* 2, 5, 7, 11; *Martial* 1—20. — *Ekstemporallæsning* efter *Cicero*: *Pro rege Dejotaro* og *Livius XXII*. — *Thomsens antikviteter*. — *Versioner* efter *Henrichsens* og *Thoresens* samlinger. Repeteret hele det til eksamen opgivne pensum: *Cicero*: In *Catilinam* I, III, IV; *De divinatione* II. 12—21, 48—61. — *Sallust*: *Catilina* 17—61. — *Livius XXIII*. 1—13^b. — *Horats*: *Oder* I. 1—11, 14, 15, 20—24, 27, 29—31, 33, 34, 36, 38; II. 1—4, 6—16, 18, 20; III. 8—10, 13, 26, 28, 30; IV. 7, 13, 15; *breve* I. 1, 2, 4, 6—8, 11, 13. — *Terents*: *Phormio*, akt 4 og 5. — Af *Carmina selecta*: *Catul* 1—9, 11—12; *Properts* 2, 5, 7, 11; *Ovid* 2, 3, 7—9; *Martial* 1—20.

Græsk (*Fr. Hoffmann*): *Homers Odysse* XIX. XX, XXI; *Iliaden* VI. — *Herodot* VI. kap. 101—140 (undt. 122), VIII. kap. 49—112 (undt. 77). — *Xeno-*

phon: Apomnemoneumata I. 1; II. 3, 7; III. 5, 6. — I oversættelse er gennemgået: Euripides: Hippolytos; homeriske hymner; Sophokles: Aias; Thukydid: Pesten i Athen og andre udvalgte stykker. — Mytologi og litteraturhistorie efter Sechers lærebøger. — Berg & Hudes formlære repeteret. — Det vigtigste af Hudes syntaks og Christensens antikviteter.

Repeteret det hele eksamenspensum, nemlig: Homers Odysse XIX, XX, XXI; Iliaden III. fra v. 421 ud; VI. — Platon: Apologien og Kriton. — Lukian: Drømmen. — Xenophon: Apomnemoneumata I. 1; II. 3, 7; III. 5, 6. — Herodot: VI. 1—50; VIII. 56—106 (undt. 77).

Historie (Carl Christiansen og Kr. Brammer). Nordens historie efter Johan Ottosens lærebog. Oldtiden efter Ræders lærebog. Middelalderen, den nyere og nyeste tid efter Schmidt og Ottosens lærebog (med en del tilføjelser for den nyeste tids vedkommende). Samfundslære efter P. Munchs større lærebog.

Til eksamen opgives: Nordens historie fra 1660; Grækenlands historie indtil den peloponnesiske krig; enevældens tidsrum, og den nyeste tids historie fra 1789. P. Munchs samfundslære side 1—57, 104—141.

Naturlære (Povl Frederiksen): Ellingers bog, undtagen lyd og lys.

Astronomi (Jul. V. Pio): Heegaards astronomi med nogle forbigåelser.

Skrivning

Det har været målet at lære børnene en smuk og tydelig håndskrift. For at nå dette har de ikke blot skrevet efter forskrift, dels trykt, dels håndskrevet; men for at de ikke skulde give efter for deres tilbøjelighed til, når de skriver på egen hånd, at danne bogstaverne efter eget forgodtbefindende og derved let komme til en ulæselig og grim håndskrift, har vi i stor udstrækning skrevet af efter bog og efter diktat; deres håndskriftsdannelse har således stadig været under lærerens kontrol.

Tegning

Leis Schelderup og Ellen Branner

Tegneundervisningen er i år begyndt i 3. underklasse og drevet indtil II. overklasse.

Om undervisningen i 3. underklasse meddeler frk. *Ellen Branner*: I begyndelsen af skoleåret tegnede børnene på deres tavler efter kridttegning på klassetavlen; derpå har de i *Wüstenbergs* og *V. Mathiesens* tegnebog 1. hefte tegnet og malet med vandfarve forskellige genstande efter naturen, som løg, radiser, gulerødder, grene o. s. v.

Om undervisningen i de øvrige klasser meddeler frk. *Leis Schelderup*: I alle klasserne er der tegnet efter virkelige genstande. For de yngste børns vedkommende gælder det mest om at lære dem at se få sans for retning, linjer og form, dernæst lære dem at tage forholdsmål. De har mest tegnet efter retlinjede genstande, dog også efter frugter, rødder og blomster.

I I. mellemskoleklasse til II. overklasse har eleverne lært de første grundregler for perspektivtegning. De har tegnet firkanter og cirkler (huse, borde, vandspande, hjul o. s. v.), og de har lært at tegne en allé med træer, huse, telefonpæle, og værelser med døre og vinduer, trapper og lign. i den rette forkortning.

Gymnastik

Holger Nielsen, Regner Lefolii og Dora Engelbrecht

Alle klasser har gymnastikundervisning. Drengene fra 4. underklasse til V overklasse 4 timer, 1., 2. og 3. underklasse, VI. overklasse og pigerne 3 timer ugentlig.

I 1., 2. og 3. underklasse har piger og drenge gymnastik sammen (*Dora Engelbrecht*); i de øvrige klasser hver for sig.

Ved undervisningen er der ikke fulgt noget bestemt gymnastiksystem. Redskabsøvelserne har spillet hovedrollen, og man har søgt at finde de former for øvelser, der foruden at være sunde og udviklende for legemet kunde fange elevernes lyst og interesse.

Småbørnene har haft mange lege, de større elever hyppigt „håndbold“ på legepladsen. I det hele har gymnastikundervisningen så meget som muligt været henlagt til det fri. Fra 5. underklasse og opefter har to timer været lagt sammen for at kunne benyttes til idræt paa grøndalsplænen, naar vejret var til det.

Om skolens deltagelse i gymnastik og idrætstævnet i Randers se side 67.

Saug

Adam Jørgensen

At synge hører i den grad med til et naturligt, sundt menneskeliv, at der er noget — og det noget meget værdifuldt — af det, der gemmes i et menneske, som kun kan få luft og finde udtryk gennem sang; og det kunde jo også udtrykkes således, at der er riger og lande i åndens og hjertets verden, som sangen — ord og toner tilsammen — er den eneste vej til.

Sang er også en uvurderlig samlede magt; flere mennesker, endsige mange mennesker, kan ikke sige det samme på een gang, men de kan synge det samme på een gang; et samfund, der daglig synger, bliver derved stærkere, idet dets enkelte medlemmer atter og atter samles på fælles tankers og følelsers grund. Derfor sætter vi sangen højt her i skolen og bruger den meget, dels i undervisningstimer, dels når hele skolen er samlet om morgenen, ved højtiderne og ved andre festligheder; og vi våger af yderste evne over, at alt, hvad vi synger — opsange, fædrelandssange, religiøse sange og salmer — ligger så tæt op til det liv, vore børn selv lever, og er for os voksne en bærende kraft i vor egen livsudfoldelse, så vi med nogen sandhed tør sige, at vor sang virkelig kommer indefra og hjælper os alle i fællesskab hver dag et stykke nærmere hen mod det livsindhold, den bærer i sig, og som har skabt den.

Selve *sangundervisningen* er så her i skolen en støtte for dette vort hovedformål, og den står således i aller egentligste forstand i det livs tjeneste, vi efter

evne søger at arbejde frem i vore børn. Disse ved alle, at hvad der øves i sangtimerne skal have sin betydning og vise sin magt, når vi alle samles for at indlede vor arbejdsdag og vore fester; syngelæreren indøver hovedsagelig kun de sange med eleverne, som til hver given tid ligger skolen — og ham i den — særlig på hjerte.

De fleste af disse sange indøves tostømmigt.

For at give læserne af årsskriftet en antydning af, i hvad retning vore sange går, skal her meddeles, at ved skoleårets afslutning 1903 (ikke meddelt i forrige årsskrift) sang vi:

*Alt står i Guds faderhånd
Yderst mod norden lyser en ø
Kung Karl den unga hjälte
Sæterjentens søndag
Herre, tag i din stærke hånd.*

Ved indledningen til julefesten:

*Et lidet barn så lysteligt
Moders navn er en himmelsk lyd
Agnetes vuggesang
Hør, ungersvend sig ikke nej
Jeg ved en gammel kirke
Det er dag
Glade jul.*

Ved en festlig sammenkomst den 4. marts:

*Høje nord
Suomis sång
Solen er slukket
Bjørneborgermarschen.*

Ved indledningen til påskefesten :

Vintern rasat ut

Det haver så nyligen regnet

Ja, vi elsker dette landet

Mindes vi en fuldtro ven

Et kors det var det hårde, trange leje

Krist stod op af døde.

Ved indledningen til pinsefesten :

Mit fugre hjem

Hvad solskin er for det sorte muld

Apostlene sad i Jerusalem

Den signede dag med fryd vi ser

Till Østerland vill jag fara.

Et elevorkester spiller stadig violin til sangene ved disse lejligheder.

Timeplan

1903—1904	VI. spr. kl.	V. spr. kl.	IV. st. kl.	IV. realkl.	III. st. kl.	III. realkl.	II. st. kl.	II. realkl.	I. overkl.	I. mellemkl.	5. underkl.	4. underkl.	3. underkl.	2. underkl.	1. underkl.
Dansk og Old-nordisk	4	4	3	4	3	3	3	3	3	5	5	6	6	6	9*)
Kunsthistorie	1	1	1	1											
Saga						1	1	1	1		1				
Tysk	2	2	2	3	3	3	2	2	2	5					
Engelsk				4		5		4	4						
Fransk	4	3	2	2	3	3	3	3	3						
Latin	7	7	7		6		6								
Græsk	6	5	5		4										
Bibelkundskab	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Historie	4	4	2	3	2	2	2	2	2	2	3	2	2		
Geografi			2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2		
Naturkundskab			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Naturlære	3	3		3		2	1	1	1	1					
Matematik			5	5	5	5	4	4	4						
Regning				2		3	2	2	2	3	4	4	4	5	6
Tegning								1	1	2	2	2	2		
Skrivning						1		1	1	3	3	4	4	6	6
Gymnastik	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3**)
Sang	1	1					2	2	2	2	2	2	2	2	
Kvdl. Haandb.							3	3	3	3	3	3	3	3	2
	36	35	36	36	35	36	36	36	36	33	30	30	29	26	24

*) Herunder iagttagelsesøvelser.

**) Pigerne har haft 3 timer gymnastik om ugen. Pigerne i II.—I. mellemskoleklasse har kun haft 1 time sang, i I. overkl. har de ikke deltaget i skrivning.

Af skolens dagbog

1

Lykkeligvis er vort samliv med eleverne ikke udelukkende henvist til de daglige undervisningstimer. Vel er det sikkert, at jo rigere en lærer er udrustet, jo mere af sit menneskelige indhold, sine oplevelser, sit hjertes og sin ånds rigdomme, sin livsglæde, sin alvor, sin begejstring bringer han med sig ind i undervisningstimerne; hvilket fag der så end undervises i, vil timerne blive præget af lærerens sind, stundom direkte, oftere således, at ud fra hans personlighed kommer det solskær, den stemning, den glæde, den alvor, der hviler over alt og alle.

Men der vil dog altid være noget — snart mere snart mindre — af det læreren indeholder, der ikke kan komme frem indenfor et skolefags til tider ret snævre rammer. Derfor søger vi på de forskellige veje, der står til vor rådighed at mødes med vore elever enten helt udenfor fagene eller på grænseområder, der vel står undervisningen nær, men dog er noget for sig og må have sin egen plads.

2

Nær op til undervisningen, men dog som noget

for sig selv, holdes der hver mandag morgen hele året igennem foredrag for den samlede skole — i reglen af *H. C. Frederiksen*. Disse foredrag er knyttet til ugens søndagsstykke eller andre — skrevne eller uskrevne — vidnesbyrd om de store åndelige grundkræfter i menneskelivet.

Mandagstalerne går således ind som et led i den religiøse påvirkning og undervisning, skolen giver sine elever, og betegner dens personlige tyngdepunkt og retningslinie.

En fast kreds af forældre er stadig nærværende i disse morgentimer, og deres nærværelse bidrager i høj grad til at gøre vor mandag morgen til det, den skulde være: en fælles indledning for små og store til ugens samliv og arbejde.

Der har i år foruden de særlig religiøse taler bl. a. været holdt et foredrag om *Elisabeth Fry*, et om *Florence Nightingale*, tre om søster *Dora*, fem om *Booker Washington*, et om *Luther*, to om *Grundtvig*, et om *Alfred Nobel* og *Finsen*, et om *Olaf Rye* og *Fredericiaslaget*, et om stormen på *Dybbøl*, et om *Niels Ebbesen*; der er desuden dels læst og dels fortalt historier fra *Finland*. — Som regel har de foredrag, der er holdt over ikke bibelske emner, haft stærke tilknytningspunkter til kristendommens livsbetragtning, og de fleste af dem kunde som motto bære *Salomons* ord: Prydelse for de unge er deres kraft.

Kr. Branner har talt over: *Rembrandts: Den*

barmhjærtige samaritan og holdt to foredrag under titlen: Billeder af en revolutionærs liv (russisk).

Peter Langballe har holdt et foredrag om Thorvaldsen.

Foruden disse foredrag, der er holdt for hele skolen, er her i en ugentlig time af *Kr. Branmer* og siden november af *Peter Langballe* holdt kunsthistoriske foredrag for de 3 ældste klasser.

I disse timer er der talt om den græske arkitektur og billedhuggerkunst, romansk og gotisk arkitektur og om emner fra middelalderens og den begyndende renaissances billedhugger- og malerkunst indtil højrenaissancen (saaledes Genteralteret, Giotto, Fiesole, Botticelli, Donatello, Ghibertis bronzedøre).

Eleverne har set gengivelser af det, der taltes om, og foredragene har tilsigtet en udførlig redegørelse for enkelte udvalgte kunstværker eller en enkelt kunstners produktion, men derimod ikke nogen kunsthistorisk oversigt, idet formålet ikke så meget har været at bibringe eleverne bestemte kundskaber, som at vække deres interesse og forståelse af kunst og udvikle deres evne til at se på et kunstværk.

For I., II. og III. klasse har *Kr. Branmer* fortalt Olaf den helliges saga i den første halvdel af skoleåret; i den sidste halvdel har disse sagatimer måttet indstilles på grund af særlige forhold; — skolen tillægger dem stor betydning, fordi børnene omfatter dem med så stor interesse; og de vil — om alt går vel — blive fortsat i det kommende skoleår. — I begyn-

delsen af hver time gengiver eleverne hovedindholdet af det, der blev fortalt i den foregående time.

For 5. underklasser har *Holger Frederiksen* fortalt *Thorvald Vidførles saga* efter Hauch. Derefter begyndt på *Frithiofs saga*.

3

Det er ikke blot mandag morgen, at — som ovenfor bemærket — en kreds af forældre giver møde på skolen; i det hele samles forældrene hyppigt med os, dels når vi indleder de kirkelige højtider med tale, sang og musik, dels ved andre festlige lejligheder både i og udenfor skolen. — Det er heller ikke ualmindeligt, at enkelte fædre og mødre overværer undervisningstimer i deres børns klasser.

En særlig smuk og stor fest fejredes på skolens 30. årsdag; bestyrerne var indbudt som gæster af en stor kreds af forældre og lærere.

Vi var sammen til en alvorlig højtid om morgenen på skolen, og om aftenen havde vi en meget fornøjelig sammenkomst med fællesspisning; derefter var der dans, hvor eleverne var med.

Til opmuntring for de syngende elever og for at samle og glæde vore mange fædre og mødre på en tid af dagen, hvor de fleste kan være med, har vi den 4. marts haft en sang- og musikaften for vor skolekreds; en del af eleverne spillede violin til sangene; en af vore tidligere elever, frk. Ingrid Bang, sang nogle solosange; en anden forhenværende elev, Louis Melander Sørensen, læste op, og nogle herrer og damer uden for vor skolekreds glædede os med flere musiknumre.

Også denne aften endte med en lille fornøjelig dans.

Af fremmede gæster mindes vi med megen glæde og tak prof. Frants v. Scheéle fra Upsala, der besøgte os sammen med en af skolens fædre, vice-skoledirektør Rolsted, og cand. mag. Thyregod. De tre mænd overværede dagens undervisning, og professoren, der havde særlig glæde af at høre sit modersmål blive læst i en time i svensk, glædede klassens elever med i slutningen af timen at læse for dem, hvad de havde læst for ham. I salen holdt han en kort og hjertelig afskedstale til hele skolen.

Længere hen på året havde vi besøg af dr. phil. Lepsius fra Berlin sammen med forfatteren Åge Meyer Benediktson. For den samlede skole fortalte den sidste doktors livshistorie, dvælede særlig ved hans store barmhjertighedsværk for de ulykkelige armenierbørn, hvis forældre er bleven myrdet af Tyrkerne; han har bl. a. grundlagt og ejer det store børnehjem i armenien, hvor Karen Jeppe nu virker, og har en betydelig tæppefabrik derovre, hvor han beskæftiger over 300 kvinder, hvis mænd er dræbte. — Derefter kom doktoren selv til stede og holdt på tysk med hr. Åge Meyer Benediktson som tolk et interessant foredrag for os om livet og forholdene i Urfa. Et særligt besøg aflagde han derpå i II. overklasse, som Karen Jeppe indtil sin afrejse var klasselærerinde for og var særlig stærkt knyttet til, hvorfor den indeholder mange minder om hende; det var kendeligt, at han var grebet af disse børns vedvarende kærlighedsforhold til hende; han

sluttede sin smukke tale til disse børn med at sige: *Jeg kunde ønske, at Frk. Karen Jeppé stod hos os her i denne stund, hvor vilde hun dog glæde sig ved at være hos jer; — men jeg frygter for, at kom hun her nu, vilde hun føle sig så stærkt bundet til jer, at vi ikke mere fik hende tilbage til Armenien.*

4

Det er en given sag, at vi lærere, der dag efter dag skal give ud det bedste af, hvad vi ejer og er, — at vi i høj grad trænger til også af og til at være modtagende, at få nye indtryk, nye tanker, nyt tilskud til det, vi allerede ejer, og være med i den evig standende strid mellem det gamle, der ikke vil vige, og det nye, der heller ikke vil vige; mellem det gode, vi har, og det endnu bedre, som skal frem; ja, vi må være med i den standende strid, dels for at lære af hverandre, dels for at kæmpe for det, vi har kært, således at vi får det endnu mere kært, ja, så kært, at vi tør bygge et livsværk derpå — og det ikke blot vort eget, men måske tusinder af andre menneskers.

Indenfor hvor egen skolekreds har der været afholdt 9 lærermøder, hvor som sædvanlig de enkelte elever er bleven gennemgået, og hvor der desuden har været foredrag og ordskifte om forskellige dels særlige, dels almene pædagogiske emner. Fra skolen er der desuden — efter forudgået drøftelse mellem bestyrere og lærere — sendt forskellige skrivelser til ministeriet og prof. Gertz angående undervisningen i den nye mellemskole.

Udenfor skolen har forskellige af vore lærere del-

taget i det pædagogiske selskabs møder i København, i de lærde skolers lærermøde i oktoberferien; har overværet prof. Schéeles pædagogiske foredrag i København samt mindefesten for Kirstine Frederiksen, og endelig har begge bestyrerne samt 8 af vor skoles lærere og lærerinder besøgt latinskolen i Lund og overværet undervisningen i forskellige klasser skoledagen igennem samt deltaget i Lunds pædagogiske selskabs møde om aftenen.

Vi må beklage, at sygdom har hindret os i at holde forældremøder i år.

5

Skolen har som sædvanlig haft forskellige udflugter, deriblandt en stor skovtur med den samlede skole og en del mindre skovture med enkelte klasser og vedkommende klasselærer.

Endvidere kan meddeles, at større og mindre hold ledsaget af lærere har besøgt Lyngby musæum, den vestindiske udstilling, oldnordisk musæum, rådhuset i København og den kgl. porcellænsfabrik; desuden har III. overkl. med sin botaniklærer efter indbydelse aflagt et heldags besøg hos hr. forstkandidat M u n d t i R u n d f o r b i, der gav eleverne indblik i en skovs forstmæssige behandling.

Efter frokosthvil ved K ø r o m førtes eleverne forbi Bøllemosen til en del af skoven, der var ganske ødelagt og misdannet ved angreb af skovmus og rådyr; hr. Mundt gav her forskellige oplysninger om de dybere grunde til ødelæggelserne og misdannelserne og førte derefter eleverne til en større plads, der

skulde tilplantes. Hver elev fik sin egen rende, og arbejdet gik meget fornøjeligt. Da tilplantningen var færdig, måtte hver elev efter nærmere anvisning anbringe de forskellige beskyttelsesmidler på de unge planter.

Sluttelig førtes eleverne ind i et stykke ungskov, hvor der skulde skoves, og her fik de atter selv lov til at tage fat; de svingede økserne af hjertens lyst.

I løbet af dagen blev der fældet et stort træ, og eleverne fik lov at regne ud, hvor gammelt det var.

Eleverne tog med et hurra afsked med deres elskværdige vært, da alt arbejde var forbi; og skolen sender gennem disse linier kandidat M u n d t en hjertelig hilsen og tak.

Det er jo givet, at vor skole deltog i gymnastik- og idrætsstævnet i Randers. Vi mødte med et drengehold på 22 elever under Holger Nielsen og et pigehold på 20 elever under Dora Engelbrecht. Desuden fulgte med eleverne: Regner Lefolii, Kirstine Sørensen, Holger Frederiksen og H. C. Frederiksen. Vi havde en særdeles fornøjelig tur i alle henseender, og sender også gennem dette årsskrift en varm tak til dansk gymnastikforbund samt til vore værter og til autoriteterne i Randers; børnene bragte mange gode minder med sig hjem, hvilket ikke mindst skyldtes de kære, gæstfri værter.

Forud for idrætsstævnet afholdt vor skolekreds en basar, hvor en mængde af vore forældre samt nuværende og forhenværende elever medvirkede. Hensigten

med denne basar var at skaffe penge, så vore børn og de ledsagende lærere kunde faa fri rejse til Randers.

Vore fodboldhold har kæmpet med fremmede fodboldhold i Randers, i Helsingør, i Birkerød og med Andreaskollegiet i Ordrup.

6

Foruden mange mindre billeder, der er givet til udsmykning af de enkelte klasseværelser, har skolen modtaget som gaver følgende store billeder:

Fra Karen Jeppe Søren Kierkegaard,

fra fru Jane Bondesen Thorvaldsen,

fra rektor Lefolii Luther

fra Julius V. Pio Grundtvig,

fra en ikke navngiven mor Grundtvig i Udby
kirke,

fra prof. K. A. Schneekloth „Gamle Schneekloth“.

Desuden modtog skolen på dens 30. årsdag den 3. novbr. en mængde beviser på kærlig tilslutning både fra elevens og forældres side.

Dette meddeles her i årsskriftet, fordi vi gerne vil mindes med tak alt det meget gode, der bringes os. — Og med tanken på den nye tilbygning til skolen, der nu er under arbejde, har vi en særlig tak at bringe til professor Ludvig Knudsen og overretsprokurator Kalko, der begge med stor dygtighed og stor kærlighed har hjulpet os til den betydelige udvidelse, skolebygningen får. Også hos andre af skolens venner har vi fundet støtte. Vi bringer dem alle en hjertelig tak.

Eleverne

Skolen tæller ved dette årsskrifts udarbejdelse (maj 1904) 306 elever (maj 1903: 283), fordelt i 20 klasser. 93 af eleverne er piger (ifjor 71).

12 drenge bor på skolen, 1 hos inspektør Bondesen.

Af klasserne har 3., 4., 5. underklasse og I. mellem-skoleklasse været delt i 2 afdelinger med sær-undervisning i de fleste fag. I. overklasse har i nogle fag (matematik, engelsk og tegning) været delt. De sideløbende klasser følges så nøjagtig som mulig ad, og delingen stræber vi at udføre således, at der ikke bliver nogen rangforskul på de to klasser. Derfor har vi også i navnene undgået betegnelserne *a* og *b**) og foretrukket *øst* og *vest* efter klassestuernes beliggenhed.

Til næste skoleår vil yderligere en eller to klasser blive delt.

For at skaffe plads hertil og tillige for at få en gymnastiksal til, bliver der i sommer opført en større tilbygning i tilslutning til den sidst tilbyggede fløj.

*) a-klassen regnes jo altid for at være fornemmere end b-klassen.

Ved at få denne nye sal opnår vi at kunne have gymnastik to steder samtidig, hvilket vil gøre det muligt at ordne pigernes gymnastikundervisning på en heldigere måde og undgå, at den samme sal benyttes time efter time hele skoledagen.

Lærerkæfterne

Skolebestyrer H. C. Frederiksen: Dansk og svensk med III. og IV.; indleder hver morgen skoledagen; holder hver mandag morgen samt ved flere andre lejligheder foredrag for den samlede skole.

Skolebestyrer Kr. Branner: Fransk med II., III., IV., V. og VI.; historie med I. mellemskoleklasser, II., IV., V. og VI.

Frøken Ida Olsen: Tysk med I. mellemskoleklasser og I.; engelsk med I. h og IV. realklasse.

Løjtnant Holger Nielsen: Gymnastik med 5., I. mellemskoleklasser, I., II., III., IV., V. og VI.; leder skolens idrætsøvelser. Giver privat undervisning i dans og svømning samt hugning og fægtning.

Frøken Agnes Hansen: Skrivning med 3.; håndarbejde med skolens piger; dansk i 1. underklasse.

Cand. mag. arkivassistent Carl Christiansen: Dansk og historie i V. og VI.

Musik- og sanglærer Jørgensen: Sang gennem hele skolen fra 2. underklasse.

Inspektør cand. phil. Regner Lefolii: Naturkundskab med 5.; geografi og naturkundskab fra I. mellemskoleklasser til IV; gymnastik med 4. underklasser.

Inspektør cand. phil. Jens Bondesen: Bibelhisto-

rie indtil I. mellemskoleklasser; historie med 3. og 4.; skrivning med 5 ø.

Cand. mag. Halldan Kejser: Latin med II., III., IV., V. og VI., oldnordisk med V. og VI.

Cand. theol. Alfred Andersen: Naturkundskab med 3. og 4.; geografi med 5 v.; bibelhistorie med I.; kirkehistorie med II. og III.

Frøken Anna Kønigke: Dansk med 4 ø., 5 ø., I. mellemskoleklasse v. og I.; engelsk med I. v.; II. og III.

Cand. mag. Marius Vibæk: Tysk med III., IV., V. og VI.

Inspektrice frøken cand. phil. Kirstine Sørensen: Matematik med II. og IV.; fysik med III. og IV.; regning med 5. v., I., II., III. og IV.

Frøken Eva Lassen: Dansk med I., skrivning med 1., 2. og 3. v.; har hjulpet til i de yngste klassers håndarbejdstimer.

Kunstmalerinde frk. Leis Schjelderup: Tegning med 4., 5. v., I. mellemskoleklasser, I. og II. realklasse.

Cand. mag. Frants Hoffmann: Græsk med III., IV., V. og VI.

Cand. mag. Peter Langballe: Fransk med I., historie med 5., I. og III.; har holdt kunsthistoriske foredrag for IV., V. og VI.

Gymnastiklærerinde frøken Dora Engelbrecht: Gymnastik med 1., 2. og 3. underkl. og med skolens piger; skrivning med 4. v.

Stud. mag. Holger Frederiksen: Dansk med 5. v.

og II.; tysk med II. Har fortalt saga for 5. underklasser. — Leder skolens fodboldspil.

Cand. theol. Knud Meyling: Regning med 3. v., 4. ø. og 5. ø.; skrivning med I. mellemskolekl. Har tilsyn med børnene, der bor på skolen.

Frøken Helga Kønিকে: Dansk med 2. og 4. v.; skrivning med 4. ø. og 5. v.; geografi med 3., 4. og 5. ø.

Cand. phil. Povl Frederiksen: Fysik med I. mellemskolekl., I, II. og VI.

Mag. scient Julius V. Pio: Matematik med I. og III.; fysik med V.; astronomi med V. og VI.

Frøken Ellen Branner: Dansk med 3. v; tegning med 3 ø. og v.; naturkundskab med 2.

Frøken Ingrid Kunst: Dansk med 3. ø.; regning med 1., 2., 3. ø., 4. v. og 1. mellemskoleklasser.

Lærer Stephan Hansen: Dansk med I. mellemskoleklasse ø; iagttagelsesundervisning med 1.; skrivning med I, II. og III.; tegning med 5. ø.; har desuden hjulpet til ved skriveundervisningen i 1.

Inspektionen i skolen er fordelt imellem

Regner Lefolii,

Jens Bondesen,

Kirstine Sørensen (har særlig tilsynet med pigerne).

Som **klasselærere** har følgende haft det særlige tilsyn med de enkelte klasser:

1. kl. *frk. Eva Lassen*
2. " *frk. Helga Kønিকে*
3. ø. " *frk. Agnes Hansen*
3. v. " *cand. theol. Knud Meyling*
4. ø. " " " " "

4. v.	kl. frk.	<i>Dora Engelbrecht</i>
5. o.	„	<i>inspektør Jens Bondesen</i>
5. v.	„	<i>cand. phil. Kirstine Sørensen</i>
I. m. o.	„	<i>lærer Stephan Hansen</i>
I. m. v.	„	<i>frk. Anna Kønigke</i>
I.	„	<i>cand. phil. Poul Frederiksen</i>
II.	„	<i>stud. mag. Holger Frederiksen</i>
III.	„	<i>inspektør Regner Lefolli</i>
IV.	„	„
V. og VI.	kl.	<i>cand. mag. Halfdan Kejser.</i>

Siden forrige årsskrift udsendtes, har en af skolens dygtigste og ejendommeligste lærerinder, der tillige var skolehjemmets bedste støtte, taget afsked med os for at rejse til U r f a; vi, der kendte hende, ved, hvad det var for en dygtighed, hvad for en livsrigdom, hvad for en sum af uegennyttig kærlighed, der med hende drager fra Ordrup over til de ulykkelige børn, der har mistet deres forsørgere under de så sorgelige bekendte myrderier ovre i A r m e n i e n.

Enhver, der kender lidt til skolen, ved, at den, der her er tale om, er frøken

Karen Jeppe.

En af dem, der her i skolen og i skolehjemmet har stået hende nærmest, har sendt efterfølgende farvel og tak til hende:

Her i vort årsskrift føler vi trang til at mindes *Karen Jeppe* og også på dette sted sige hende farvel.

I ti år har hun levet blandt os og følt sig som hjemme i skolen med alt det ansvar, de glæder og de byrder, der følger med at være hjemme et sted.

Hendes liv har sat dybe spor hos os, og det er en stor rigdom for en skole at have sådanne helstøbte og varmhjertede lærere.

Hvad hun har virket for de børn og voksne, hun stod i særligt forhold til, er kendt af mange, og i vor skoles årsskrift vil vi af hele vort hjerte sige hende tak, fordi hun tog sin gerning som et kald. Hun nøjedes ikke med at være en dygtig lærer i skoletimerne, — hun elskede sine børn og satte al sin energi ind på at bibringe dem så meget som muligt af rent almen oplysning og af kraft til at leve et godt menneskeliv. Vi har alle både børn og voksne meget at lære af hende og meget at sige tak for.

Et rigt liv levede hun her blandt os, og det bliver en uløselig gåde for mange, hvorfor hun forlod en gerning, der helt kunde fylde hende, og som hun passede til. — I fuld og sikker tillid siger vi dog alle som een: lad gåden blive uløst; for hendes liv har lært os, at vi trygt kan stole på den stemme, der kaldte hende bort fra os, selv om vor forståelse mangler.

Nu er du borte og forlængst inde i din nye virksomhed. — Tak, fordi din kærlighed til os var så stor

og levedygtig, at der ud af den kunde — da du havde kæmpet din indre kamp til ende — vokse en endnu større kærlighed, som kunde føre dig til den gerning, du nu har valgt, og bære dit liv oppe der, hvor der kræves endnu større ofre af dig, end dem du bragte her. Jeg kommer, mens jeg skriver dette, til at tænke på en anden ung pige, hvem du bl. a. ligner deri, at et helt hjerte kan ikke nøjes med halv gerning; det er *torpflickan i Fänrik Ståls sägner*. Vi ser den unge pige med varme kinder og spænding i hver mine betragte en skare hjemvendende krigere. Mon han er blandt dem, der vender hjem? — Ak, nej! Sammensunken af sorg finder hendes gamle mor hende. Men denne ved trøst: Kære barn, tør tåren af, din brudgom er ikke død, han har sikkert fulgt mit råd, gik kun med for et syns skyld, men holdt sig tilbage under kampen, han vilde ikke dø fra dig og livets glæde. — Men den unge pige har større krav til ham, hun har givet sit hjerte; hun kan ikke tro morens ord og skynder sig derfor til stedet, hvor kampen har stået. Der søger hun blandt ligene, til mørket skjuler trækene; men ham finder hun ikke, og i bitter sorg begærer hun blot at dø. Han havde ikke fulgt sit fædrelands kald, da det trængte til ham; — derved knustes hendes hjerte.

Gid vi her hjemme, og du der langt borte, må blive ved at støtte hinanden med indbyrdes kærlighed, det håber vi. Så kunde det vel være, at der iblandt dem, der savner dig, vil være nogle, du trods den lange afstand kommer endnu nærmere, end da du var hos os. — Og glem så aldrig, at der i den store kreds i

Ordrup særlig er to — du er ikke et øjeblik i tvivl om, hvem jeg mener — der har savnet dig og vil blive ved at savne dig, så længe deres øjne er åbne.

Tak, K a r e n J e p p e! Læg i dette farvel vort oprigtige ønske om, at du må leve videre i det spor, du begyndte i hos os.

Tora H.

Almindelige bestemmelser og ordensregler

Ethvert barn, der optages som *skolesøgende* discipel, medbringer attest fra den skole, det forlader, samt vaccinationsattest.

Skolen betragter det som givet, at den, når der i en familie, som har skolesøgende børn, udbryder en smitsom sygdom, straks får meddelelse herom.

Er sygdommen skarlagensfeber, difteritis eller en anden farlig sygdom, er det nødvendigt, at alle disciple fra hjem, hvor der er en sådan sygdom, ikke søger skolen, før al fare for smitte er forbi.

Derimod vil det under en af de sædvanlige godartede mæslinge- eller kighosteepidemier eller andre mindre smitsomme sygdomme i reglen ikke være nødvendigt at formene disciple fra sådanne hjem, hvor disse sygdomme findes, adgang til skolen.

Hvor ikke sygdom eller nogen anden påtrængende grund gør det nødvendigt at forsømme undervisningen, kan skolen som regel ikke give tilladelse til, at nogen discipel udebliver; dette gælder også overfor forlængelse af ferierne. **Forældrene anmodes indstændigt om — for den gode ordens skyld — at gøre skolen den store tjeneste, ikke uden særdeles tvingende grunde**

(lægebesøg eller lignende) at bede deres børn fritaget for en enkelt undervisningstime; — dette gælder selvfølgelig også sang- og gymnastiktimer.

Det tillades som regel ikke eleverne at bruge fritiden til læsning eller andet skolearbejde.

Bøger, overtøj, sko osv. må være tydelig mærket, og overtøjet må være forsynet med solide stropper.

Da eleverne ikke må have derer skolemad i klassen, må madkassen være forsynet med en rem eller snor, så at den kan anbringes på knagerækken i skolegangen, hvis eleven ikke har tornyster eller pose. — Af hygiejniske hensyn anbefales det, at hver elev medbringer sit lille bægér.

Betalingsvilkår

For skolesøgende disciple betales om måneden:

1.	underklasse	8 kr.
2.	—	10 "
3. og 4.	—	12 "
5.	—	14 "
I.	mellemskoleklasse	14 "
II.	—	16 "
II.	overklasse	16 "
III. og IV.	—	18 "
V. og VI.	—	22 "

Af søskende, der samtidig besøger skolen, betaler den ældste fuldt, de andre 2 kr. under normal betaling.

Udmeldelse sker med fuld måneds varsøl; skolen modtager ikke udmeldelse efter 1. april.

I brændselspenge betales af hver discipel 4 kr. om året, 2 kr. i november og 2 kr. i februar. Disse penge betales også af dem, der har hel eller halv friplads.

For nye disciple betales 4 kr. i indskrivningspenge.

Forsømmes skolen i længere tid på grund af en discipels sygdom eller på grund af sygdom i vedkommendes hjem, betales der for den måned, sygdommen begyndte i, og for den næste.

En discipel, der indstiller sig enten til afgangseksamen for studerende, IV. klasses hovedeksamen eller almindelig forberedelseksamen, betaler 20 kr. Den, der har taget IV. klasses hovedeksamen ved skolen, betaler ingen afgift for afgangseksamen for studerende.

En privatist, der indstiller sig til:

a. tillægsprøve til skolelærereksamen betaler 10 kr.

b. tillægseks. til alm. forberedelses-

eksamen, sproglig — 9 —

matematisk — 9 —

c. eksamen i latin for farmaceuter . — 8 —

d. 4. klasses eksamen — 43 —

e. afgangseksamen for studerende:

sproglig — 41 —

matematisk — 43 —

Af dimittenderne betaler de skolesøgende disciple til skoleårets slutning, det er til juli måneds udgang.

Den årlige betaling for et fosterbarn er indtil II. kl. incl. 800 kr., III. og IV. 900 kr., V. og VI. 1000 kr., heri indbefattet skolepenge, men ikke vadsk. Der betales fjerdingårlig forud. Udmeldelse sker med et fjerdingårs varsel. Skoleåret deles i følgende kvartaler:

1. august — septbr. — oktbr.
2. novbr. — decbr. — januar.
3. febr. — marts — april.
4. maj — juni — juli.

Overretsprokurator Kalko er skolens juridiske konsulent; inkasserer også de skolepenge, som ikke betales månedsvis.

Skriftlige Vidnesbyrd om disciplene

Hver fjortende dag giver hver lærer en kort meddelelse om sine elevers standpunkt i de forløbne to uger.

Disse meddelelser samles af klasselæreren og indføres af samme med navns underskrift i elevernes dertil indrettede meddelelsesbog, der bringes hjem om mandagen, efter at først en af bestyrerne har gennemgået bedømmelsen med hver elev. — Underskrevet af

meget. Nu synger vi for dig, hvad du selv så tit har været med til at synge om morgenen:

*Der farer så mange sjæle
hver stund fra himmel til jord.
Selv i den allermindste sjæl
en underfuld verden bor.*

*Guds tanker de flyver som fugle,
som sjæle farer de hen.
Fra livets væld de spredtes ud —
der samles de først igen.*

I skoleåret 1904—1905 bruges følgende Bøger*)

1. underklasse

H. C. Frederiksens læsebog for små børn.

2. underklasse

Børnenes danske læsebog I, udgivet af Andersen, Skarvik og Sørensen.

3. underklasse

Slomanns læsebog I.

5. underklasse

Slomanns læsebog II Madsen og Bøving-Petersens geografi II. Balslev: Dyrenes naturhistorie. Johan Ottosen: Børnenes fædrelandshistorie.

I. mellemskoleklasse

Pio og Wimmers danske læsebog for mellemklasserne. Ludvig Schmidt: Lærebog i Historie for mellemskolen I. C. C. Christensens mindre lærebog i geografi. Et atlas. Lützens zoologi udgivet af Jungersen. Tysk lærebog vil senere blive opgivet.

II. mellemskoleklasse

Agerskov og Rørdams danske læsebog for mellemklasserne. Det ny testamente. Kapers tyske læsebog for mellemklasserne. Kapers grammatik. Jespersen og Sarauws engelske begynderbog

*) Skolen forbeholder sig ret til at indføre enkelte bøger, som ikke her er anført, efterhånden som der bliver brug for dem. Særlig gælder dette i år I. og II. mellemskoleklasse, hvortil der er kommet og stadig udkommer nye læsebøger, som skolen ikke endnu har kunnet bestemme sig for. — Det tilrådes: ikke at forsyne nye bøger med navn, inden de er forevist på skolen.

Slutning

Skriftlig afgangseksamen holdes 9.—14. juni.

Mundtlig afgangseksamen fra 16. Juni—6. juli.

Næste års afgangsklasser, d. e. nuværende III. og V. kl., har årsprøve i samtlige fag; de øvrige klasser har kun i enkelte fag en overhøring, der kun tilsigter at give børnenes forældre en særlig lejlighed til at besøge skolen og få et indtryk af dens undervisning. Overhøringen er for disse klassers vedkommende **ingen eksamen og vedrører ikke spørgsmålet om elevernes opflytning i en anden klasse.**

Den finder sted tirsdagen den 5. Juli kl. 9—2.

Torsdag den 7. juli kl. 9 afsluttes skoleåret, eksamenstestimonierne og de skriftlige vidnesbyrd uddeles, og elevernes ordning i klasser til næste skoleår meddeles. — Herefter tager sommerferien sin begyndelse.

Samtlige hjem og venner af skolen indbydes til at overvære års-overhøringen og årets afslutning.

Det nye skoleår begynder fredag den 19. august kl. 9. Børnenes forældre og andre venner af skolen indbydes til at overvære det nye skoleårs indledning.

H. C. Frederiksen

træffes 12—2

Kr. Branner

træffes på skolen 2—3

Indhold

Et åstedsmøde	side	3
Gamle Schneekloth	„	15
Årets arbejde	„	20
Timeplan	„	59
Af skolens dagbog	„	60
Eleverne	„	69
Lærerkæfterne	„	71
Karen Jeppe	„	74
Alm. bestemmelser og ordensregler	„	77
Betalingsvilkår	„	79
Skriftlige vidnesbyrd	„	81
Eksaminer	„	82
Sven Friderichsen	„	88
Bøger i 1904—1905	„	85
Slutning	„	88
Timeplan for 5. juli	„	90-91
